

371.3

գ - 31

Հ. Լուսժողկոմաշի Սոց. Դաս. Գլխ.
Վարչություն

ՄԱՄԻԿՈՆ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆԲ

Մաս Բ.

Գրավորների աշխատանքի գիրք
ուսուցիչների համար

Հ. Ս. Խ. Հ. ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ, 1927 թ.

14 MAR 2013

1 MAR 2010

Հ. Ս. Խ. Հ. Լուսժողկոմաթի Սոց. Դաս. Գլխ.
Վարչություն

ՄԱՍԻԿՈՆ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

ԿԵՆԴԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆԲ

Մաս Բ.

Գրավորների աշխատանքի գիրք
ուսուցիչների համար

Հ. Ս. Խ. Հ. ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ, 1927 թ.

Գրառեղծվար № 306բ. պ. 785 Տիրամ 2000

Պետհրատի յերկրորդ տպարան Յերեվանում

ԳՐԱՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՆ ՈՒՍՄԱՆ Բ. ՏԱՐՈՒՄ

«Կենդանի աշխատանք» մեթոդական ձեռնարկի
սույն Բ. մասի գրավոր աշխատանքների նյութը կազ-
մում է \ աստ զպրոցի Բ. խմբի կոմպլեքսային թեմա-
ների բովանդակությունը: Սա կազմված է Բ. խմբի
ուսուցիչների համար, վորպես «գրավորների աշխա-
տանքի գիրք». նրա 174 հետաքրքրական և բազմա-
զան աշխատանքներն ազատ նյութ կմատակարարեն
Բ. խմբի կոմպլեքսի մշակման, մի տեսակ տեղեկատու
և ուղեցույց դառնալով ուսուցչի ամենօրյա գրավոր
աշխատանքների կազմակերպման համար: Բնական է,
վոր այս գրքի աշխատանքները նույնությամբ չպետք
է անցնել, այլ, նախած խմբի պատրաստություն և ուս-
ման տարվա տեղում յանձն առնել և կրճատելով, հա-
մառոտելով, նոր աշխատանքներ մտցնելով, յերբեմն
հաջորդականությունը փոխելով՝ ամեն կերպ հարմա-
րացնել տվյալ խմբին: Յեթի մենք ընդունում ենք,
վոր առավել ևս գրավոր աշխատանքների ժամանակ
զարկ պիտի տալ աշակերտների ակտիվությանն ու
մտավոր ինքնագործունեությանը, ապա պարզ է,
վոր այս գրքի պատրաստի «աշխատանքներն», ա-
ռանց կապելու դասի ընթացիկ աշխատանքներին՝
նույնությամբ չը պետք է գրավորի նյութ դառնան. այս
աշխատանքները լոկ որինակելի նմուշներ են, վորոնք
նպաստելու յեն ուսուցչին՝ սրանց նմանություն
աշակերտների հետ միասին նորերը կազմելուն:

Ուղղագրութիւնը գրաֆիկ արվեստ է, մի տեսակ ունակութիւն, վոր կարելի չի ձեռք բերել կանոնաւոր և սխառեմատիկ կերպով աչքն ու, մանավանդ, ձեռքը վարժեցնելով: Յեթե Բ. խմբում աշակերտի ձեռքն ու աչքը վարժվում են սխալ գրելուն, ապա բարձր խմբերում կրկնակի աշխատանք պիտի թափել՝ սխալը վերացնելու և ճիշտը սովորեցնելու համար: Վերոհիշյալ պատճառով Բ. խմբում ևս ուղղագրութիւն սովորեցնելու մեթոդի հիմքը, սխալները կանխելու սկզբունքը պիտի ընդունել. այսինքն, աշնալիսի գրավոր աշխատանքներ պիտի կազմակերպել և աշնալիսի ոժանդակ միջոցներ պիտի գործադրել, վոր աշակերտները վոչ մի անգամ սխալ չգրեն և վոչ մի անգամ սխալ չտեսնեն. այդ նպատակով, գրավորի ամբողջ նյութը կամ նրա դժվար բառերը նախապէս պիտի գրել գրատախտակին, լերեխաներին թույլ պիտի տալ հարցնել ընկերներին և ուսուցչին, ոգտվել պատին փակցրած ուղղագրական բառացուցակներից և այլն: Այս գրքում համարյա միշտ դժվար գրվող բառերի ցուցակը տրվում և աշխատանքից հետո՝ «տեղեկանք» և «բառեր շարադրութիւն համար» վերնադրերով:

Վոչ միայն Բ. խմբից, այլ բոլոր խմբերից լսողական և ստուգողական թելադրութիւնը՝ վորպէս սխալներ կանխելու հիմնական սկզբունքին հակասող ձև՝ բոլորովին պիտի վտարել, չնայած վոր թելադրութիւն ալ հիմնովին թաղված, միանգամայն անպետք ու վնասակար ձևը վերջերս հարութիւն է առել և, կարծեք, փորձեր է անում գրավելու XIX դարի իր հին գիրքերը: Ստուգողական թելադրութիւնը չի կա-

րելի ընդունել նաև ստուգման նպատակով (այս մասին Շապշիկովը մանրամասն խոսում է վերջիս հրատարակած իր «Как учитывать орфографическую грамотность в школе» բրոշյուրում, վոր հանձնարարում ենք անպայման կարդալ. նրա համառոտ փոխադրութիւնը «Ժող.-Լուսի» № 5-ում տվել և ընկ. Լ. Խուդոյանը): Թշուրիմացութիւններից խուսափելու համար, այստեղ պիտի շեշտել, վոր մենք չենք ժխտում թելադրութիւն բոլոր ձևերը. Բ. խմբում միանգամայն ընդունելի յենք համարում այսպէս կոչված **գիտողական և սեղծագործական թելադրութիւնը**, իսկ Գ. խմբից սկսած նաև **ազատ թելադրութիւնը** (սրա մասին կխոսվի «Կենդանի աշխատանքի» Գ. մասում), վորովհետև սրանց մեջ նպատակ է զրվում վոչ մի սխալ չանել, ամեն կերպ կանխել սխալը, թելադրելիք նյութն ամբողջովին կամ վորեւէ կանոնի վերաբերյալ բառերը և կամ դժվար գրվող բառերը նախապէս զրվում են գրատախտակին և ապա միայն գրանցվում, վորով գետնողական թելադրութիւնը զաւնում և **ամբողջական խոսքի** արտադրութիւն (խոսք-խոսք կամ տող-տող է արտադրվում և վոչ թիւառ-բառ), ստեղծագործական թելադրութիւնը՝ ուղղագրական արտադրութիւն, իսկ ազատ թելադրութիւնը՝ **ասացվածքների կամ վոճո հասվածիկների** փոխադրութիւն. այս ձևի թելադրութիւնների մեջ (շատ լավ կլինեն թելադրութիւն չկոչել, բայց պահում ենք անունները, վորովհետև ուստական գրականութիւն մեջ ալ չանուններով են հայտնի. մեր մեջ ևս արդեն ժողովրդականացել են այդ անունները) լեւակիտ ընդունվում են վոչ թիւ լսողական տպավորութիւնները, այս-

ինքն՝ վոչ թի մեկն ասում ե, իսկ մյուսը նույնությամբ տառ-տառ կամ բառ-բառ մեքենայորեն գրի չե առնում, այլ նախ՝ տեսնում ե և հետո գիտակցաբար գրում իրենից՝ տեսողական պատկերների և մտքի հիշողության վրա հիմնվելով:

Այսպիսով, Բ. խմբում պիտի կատարել գլխավորապես գիտակցակաճ արտագրության զանազան ձևեր, ապա՝ դիտողական և ստեղծագործական թելադրություն և մասամբ սխալները կանխող շարադրություն: Այժմ գրավորի յուրաքանչյուր տեսակի մասին խոսենք առանձին-առանձին:

Գիտակցորեն արտագրել նշանակում ե իրեն հաշիվ տալ, թե ամեն բառ, ամեն խոսք ինչ նշանակություն ունի, կենդանի պատկերացնել իր գրելիքը («Վոչ մի գրավոր բառ առանց կենդանի մտքի»), վերով աշակերտը դադարում ե մեքենայորեն ընդորինակելուց, վոր միանգամայն բխցնում ե աշակերտին: Կենդանի պատկերացման շատ ե նպաստում և աշխատանքներին իմաստ ե տալիս մանկական ինքնուրույն և ստեղծագործական ազատ նկարը: Բ. խմբում ես, համարյա Ա. խմբի չափով, վորոչ ժամանակ պիտի հատկացնել նկարելուն, վորը պիտի լինի մատիտով արված, շատ պարզ, միայն ուրվագիծ՝ առանց ուսուցչի ուղղումների:

Յեթի գրավոր աշխատանքը վոչ թե աշակերտների կողմից մշակված մի վորեկ կոլեկտիվ պատմվածք ե, այլ ընթացիկ դասի հետ կապ ունեցող պատրաստի նյութ, որինակ՝ վոտանավոր, հանելուկ, առած, շուտասելուկ և այլն, ապա նախքան գրելն, ուսուցիչը պետք ե բարձրաձայն, դանդաղ և գեղեցիկ առգանությամբ՝ կարգա, բացատրի անհասկանալի բառերը,

վերլուծի ըստ մտքի և ապա միայն խոշոր, պարզ, գեղեցիկ և, առանց ընդհատումների, մազալին գծիկներով միացած՝ այնպես գրի բառերը, վոր յերեխաները տեսնեն ուսուցչի ձեռքի շարժումները, գրելու պրոցեսը: Գրելուց հետո աշակերտները պիտի սովորեն զբաղվել սահուն և արագ կարգալ, վորովհետև ազատ ընթերցանությունը շատ ե նպաստում անսխալ արտագրելուն. ապա պետք ե հազիվ լսելի ձայնով՝ փսփսուկով, վանկ-վանկ արտասանել տալ և տեսողական հիշողության թարմ տպավորությամբ տետրակում գրել ամբողջ բառը միանգամից, առանց ընդհատումների, առանց ձեռքի շարժումը կտրելու: Աշակերտների գրելու ժամանակ ուսուցիչը շրջում ե դասարանում և տեղն ու տեղն ուղղում, կանխում ե նկատած սխալները: Աշակերտները յուրաքանչյուր բառն արտագրելուց հետո անմիջապես ստուգում են իրենց գրածը, համեմատում գրատախտակին գրած բառի ճիշտ գրապատկերի հետ: Այստեղից հետևում ե, վոր ուղղագրություն սովորեցնելու ամենալավ ձևն ըստ Լայի «արտագրությունն» ե, այսինքն՝ վերլուծական արտագրությունը՝ վերլուծական արտասանության հետ շաղկապված:

Յերեխաները, մի շարք գիտողություններից հետո, ինքնաբերաբար դալիս են այն յեղրակացության, վոր մենք գրում ենք այնպես, ինչպես տեսնում ենք, ինչպես ընդունված ե գրել և վոչ թե այնպես, ինչպես խոսում ենք. ուստի և չի կարելի գրությունը հիմնել արտասանության վրա:

Արտագրությունը հետաքրքրական ե իմաստալից դարձնելու համար պետք ե աշխատանքների մեջ բաղմադանություն մտցնել, միշտ պիտի ընտրել աշակեր-

տի սրտին մոտ, պարզ ու գրավիչ նյութեր և չերբեք կես չերեսից ավելի չպիտի գրել տալ, վորովհետև աշակերտի հոգնելու դեպքում նրա ուշադրութունը ցրվում է և շատ սխալներ է անում: Յեթի աշխատանքը շատ չերկար է և հնարավոր չի կրճատել (ինչպես որինսակ՝ աշխատանքներ—16, 17, 35, 53, 69), ապա ցանկալի չէ գրել չերկու որվա ընթացքում: Արտագրության միատեսակ ձևեր իրար չպիտի հաջորդեն, պատճառի նյութն արտագրելիս պետք է անպայման վորեն առաջադրութուն կապել նրա հետ. որինսակ՝ հանելուկն արտագրելիս (այս գրքում 15 աշխատանք հանելուկներ են), նկարել տալ նրա լուծումը (հանելուկների լուծումները գրված են գրքի վերջում), վորտանավորն արտագրելիս՝ վանկերի բաժանել տալ, արձակի մեջ կարելի չէ արտագրել տալ՝ յեզակի թիվը հոգնակի դարձնելով և ընդհակառակը, միայն վորոշ հատվածները, խառն, բաց թողած բառեր լրացնելով տեղեկանքից և այլն: Այս գրքի աշխատանքների փոխարեն նորերը կազմելիս չերբեք չպիտի է մոռանալ նպատակադրութունը, վոր բոլոր նյութերը պիտի բղխեն կոմպլեքսային թեմաների մշակումից և ընթացիկ աշխատանքի լուսարանող անհրաժեշտ մասը կադմեն, աչպես վոր աշակերտն զգա իր կատարած գրավոր աշխատանքի ոգտակարութունն ու անհրաժեշտութունը:

Բ. չեռամսակում հենց առաջին աշխատանքից (71) աշակերտներին պիտի վարժեցնել վորտանավորները տող-տող, իսկ արձակ հատվածիկները խոսք-խոսք արտագրելուն՝ դիտողական թելադրության միջոցով: Ընթացիկ գրավոր աշխատանքի նյութը գրատախտա-

կին գրելուց և հարկավոր վերլուծութուններից հետո, գրատախտակը պետք է շրջիլ կամ թղթով (շորով) ծածկել վորտանավորի մի տողը, վերջում նաև չերկու, ուժեղ խմբի հետ պարապելու և այս աշխատանքը լավ կազմակերպելու դեպքում՝ նույնիսկ չերեք-չորս տող, իսկ արձակ հատվածիկի մեջ մեկ խոսք կամ վերջում նույնիսկ վոշ շատ չերկար ասացված (չերկու խոսքից բաղկացած) և ապա գրել տալ աշակերտներին՝ առանց գրատախտակի վրա գրածին նաչելու: Գրելուց հետո պիտի բանալ թուղթը և համեմատել տալ իրենց գրածը գրատախտակին գրածի հետ: Դիտողական թելադրության նյութ կարող են ծառայել այն բոլոր գրավոր աշխատանքները, վորոնք գրվում են գրատախտակին (վորտանավոր, հանելուկ, առած, շուտասելուկ, բառախաղ, կոլլեկտիվ պատմվածք, աշխատանքի ծրագիր, արձանագրութուն, նամակ և այլն): Յեթի արտագրելու համար ծածկած հատվածիկը չերկար և, ուսուցիչը ծածկելուց հետո մեկ, չերբեմն նույնիսկ չերկու անգամ տեքստը թելադրում և աշակերտներին՝ լուկ հիշել տալու համար. այսպիսով, այստեղ թելադրութունը վոշ թե յեղակետ է, ալ ոժտնդակ՝ ծառայական միջոց՝ աշակերտի դիտածը հիշողության մեջ վերականգնելու:

Ամսական մեկ-չերկու անգամ ցանկալի չէ դասարանում կատարել սեղծագործական թելադրութուն. ուսուցիչը գրատախտակին գրում է վորոշ կանոնի վերաբերյալ և դժվար գրվող բառեր (ինարկե, անպայման այդ որվա դասից վերցրած), աշակերտներն այդ բառերով ինքնուրույն խոսքեր են կազմում տվյալ թեմալի վերաբերյալ և ապա այդ խոսքերն իրենք իրենց թելադրում («Ինքնաթելադրութուն», «Կառուցողական

թելադրութիւնն») այնպես, վոր մի իմաստալի ամբողջական կողլեկտիւ շարադրութիւն ստացվի, վորի մեջ՝ յեթե վոչ գրատախտակին գրված բոլոր բառերը, գոնե նրանց մեծ մասը, գործածվին: Այդպիսի աշխատանքներ են սույն գրքում 38, 50, 104 աշխատանքները, վորտեղ բառերը գրված են «բառեր շարադրութեան համար» անվան տակ:

Բ. խմբում շատ մեծ տեղ պիտի տալ դասարանական կողլեկտիւ աշխատանքներին. դասի ընթացիկ նյութի մշակման հետ կապված կենդանի գրուցից հետո, որպէի, արձանագրութիւն, ժամանակ գրելու համար՝ ուսուցչի ոժանդակ հարցերով աշակերտները կարճ կարճ խոսքեր են կազմում, ընդհանուր ուժերով լրացնում, ամբողջացնում են այդ կողլեկտիւ պատմվածքը, 2—3 հոգու ամփոփ պատմել տալուց հետո, և ապա ուսուցչի ոգնութեամբ խոսքերն ավելի կարճ, սեղմ և կանոնավոր ձևակերպելուց հետո նյութը, գրվում և գրատախտակին, ուղղագրական վերլուծութեան և յենթարկվում և գրի չե առնվում տետրակներում արտագրութեան կամ դիտողական թելադրութեան միջոցով, ինչպես վերևում մանրամասն նկարագրվեց:

Արտագրութիւն գործադրելով և սխալները կանխելու սկզբունքն ընդունելով հանդերձ, յերբեք չպետք և աչքաթող անել աշակերտներին ինքնուրույն բաներ գրել տալը, վորովհետեւ գրագետ մարդկանց նորմալ գրութիւնը իրենց մտքերի, զգացումների և ապրումների ավտոմատիկ գրելն է: Առանց կամավոր գրութեան վորոշ միջամտման, յերեխաները չեն կարող հիմնովին ամրապնդել իրենց յուրացրած ուղղագրական ունակութիւնները (Костин): Բնական է, վոր ինչմի-

ջոցների յել դիմենք, չենք կարող 100⁰/₀-ով վերացնել սխալները. մանավանդ յերեխաների ազատ ինքնուրույն ստեղծագործական գրավոր աշխատանքներում. իսկ մյուս կողմից ել՝ չենք կարող յերեխաներին արգելել փոքրիկ նամակ, տոմս, պարզ արձանագրութիւն գրել, ընութեան և դասարանական որպիւր պահել, ասելով թե նրանք սխալ կգրեն: Սխալ անելն անխուսափելի չէ, այդ հանցանք չէ. հանցանք է, և այն ել շատ մեծ հանցանք, յերբ կատարված սխալը ժամանակին չի ուղղվում, միջոցներ չի առնվում սխալները վերացնելու, մի շարք նոր աշխատանքներով ձեռքի սխալ շարժումներն ուղղելու, այլ թողնում են, վոր մկանային սովորութիւնն ամրապնդվի, վոր վարժվի սխալ գրելու մեջ («Народный Учитель» 1926 г. № 7 Правописный баланс» Шапшикова): Վերոհիշյալ նկատառումներով սույն գրքում Բ. յեռամսյակից սկսած շատ մեծ տեղ և տրված սխալները կանխող վոչ միայն կողլեկտիւ, այլ և անհատական շարադրութիւններին. նրանց համար տրվում են ընդարձակ ծրագրեր այնպիսի հարցերով, վոր նրանց պատասխանները մեկ-յերկու բառի հավելումով լինեն ամբողջական ասացվածներ: Ավելացվող բառերը յերբեմն տրված են վորպես տեղեկանք, յերբեմն չեն տրված. յեթե այդ բառերը դժվար չեն կամ յեթե ուսուցիչն ուղում և ստուգել, թե այդ բառերը, վորոնք նախորդ աշխատանքներում հաճախ գործածվի են՝ արդէ՞ք ուղղագրական տեսակետից յուրացված են աշակերտների կողմից, այդպիսի շարադրութիւնները կարող են ստուգողական աշխատանքի դեր կատարել (որինակ՝ № № 96, 97, 98, 99, 101, 88, 87 և այլն). նույն դերը կարող են կատարել նաև 46, 91 և այլ աշխատանքները:

Ավելորդ չեմ համարում հիշեցնել, վոր լուրջ ուշադրութիւն պիտի դարձնել աշակերտների գրութեան արտաքինի վրա. աշակերտները պիտի գրեն մաքուր, աղուրատ և ըստ հնարավորութեան գեղեցիկ, վորովհետեւ լավ գիրը, բացի սովորական նպատակներից, մեծ նշանակութիւն ունի նաեւ ուղիղ գրելու, քիչ սըխալներ անելու համար:

Սույն գրքի «աշխատանքների» առաջադրութիւններն ուղղված են վոչ թե ուսուցչին, այլ աշակերտին. նրանք այնքան պարզ և հասկանալի չեն տրվում, վոր ավելորդ եմ համարում այստեղ մեթոդական ցուցմունքներ և բացադրութիւններ տալ յուրաքանչյուր աշխատանքի համար առանձին-առանձին: Համոզված եմ, վոր ամեն մի ուսուցիչ, իր յեռամսյա աշխատանքների ծրագիրը կազմելիս, նախապես կկարգաւորուի յեռամսյակի «աշխատանքները» տվյալ խմբի համար և դպրոցական խորհրդի հաստատումից հետո միայն կսկսի նրանով անցնել. պարզ է, վոր դրանից հետո չեւ ամեն շարաթիւ համար նորից ավելի մանրամասն պիտի մշակել վորեւե թեմայի կամ չինթաթեմայի աշխատանքները. առաջադրութիւնները շատ պարզ և հասկանալի պիտի դարձվեն աշակերտներին. այս գրքում առաջադրութիւնները շատ սեղմ են ձևակերպված՝ գրքի ծավալը չսովորացնելու նպատակով:

Այս գրքի աղբյուրների և նյութերի ոգտագործման ձևի մասին խոսվում է «Կենդանի աշխատանքի» Ա. մասում:

Մամիկոն Գասպարյան

Ա. ՅԵՌԱՄՍՅԱԿ

ՅԵՐԵԱՆԵՐԻ ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԶԲԱՆՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Ա. Երասագ 1. Նկարեցեք ամառվա յուրաքանչյուր ամսվա համար համապատասխան պատկեր և ապա արտագրեցեք զրատախտակից:

ԱՄՌԱՆ ԱՄԻՍՆԵՐԸ

Հունիսը մեզ խոտ է տալիս,
Իսկ հուլիսը՝ առատ ցորեն,
Ոգոստոսը՝ տանձ ու խնձոր
Յեւ ուրիշ շատ հասուն մրգեր:

Ա. Երասագ 2. Նկարագրեցեք, թե դուք ամռանն ինչպես եք ձեր տնեցիներին ոգնել. Նկարեցեք 2—3 համապատասխան պատկեր և տակը գրեցեք տեղեկանքից ոգտվելով:

Ի՞նչ ԵՄ ՈԳՆԵԼ ՄԵՐ ՏՆԵՑԻՆԵՐԻՆ ԱՄՌԱՆԸ

Դաշտում խուրձ եմ կապել:

Կալում կամ եմ քշել:

Կալում ցորենի պարկն եմ բռնել:

Մեր կոփն եմ արածացրել:

Մեր նախրի հորթերն եմ արածացրել:

Հորթի համար խոտ եմ քաղել:

ԱՇխատագր 3. Ասացեք, թե ամուսն ընթացքում ընտելացնելն ի՞նչ դիտողություններ եք կատարել, ի՞նչ ժողովածուներ եք կազմել և ի՞նչ իրեր հավաքել ձեր դպրոցի թանգարանի համար և ապա՝ գրոտախտակին գրածներից արտագրեցեք միայն ձեզ վերաբերող խոսքերը:

Ի՞նչ ԵՄ ԱՐԵԼ ԱՄՌԱՆԸ

Բնության որագիր եմ պահել: Ոգոտոտի չեղանակացույցն եմ պահել: Միջատների կոլեկցիա չեմ հավաքել: Ծաղիկներ եմ հորացրել: Տերևների հավաքածու չեմ կազմել: Ամուսն կյանքից նկարներ եմ արել: Խնամքներ և դանադան քարեր եմ հավաքել:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

ԱՇխատագր 4. Ձեր դասարանական ժողովում

Մեր կոփի կաթն եմ ծախել:

Բանջարանոցն եմ քաղահանել:

Ծաղկանոցն եմ ջրել:

Արհեստանոցում եմ աշխատել:

լսեցեք ||| խմբի դասկոմի ղեկուցումն իրենց խմբի ինքնակազմակերպության մասին, նախ՝ ընտրեցեք 3 հոգուց բաղկացած հանձնաժողով և նրան հանձնարարեցեք թանգարանի համար ձեր հավաքած իրերը կարգի բերել: Այս ձևով տվեք ձեր ազդ ժողովի նկարագրությունը:

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Սեպտեմբերի 16-ին

Մեր դասարանական ժողովում հանձնաժողով ընտրեցինք, վոր թանգարանի համար հավաքած իրերը կարգի բերի: Հանձնաժողովի մեջ մտան՝ Հաչկը, Արամը և Յուրալը: Նրանք պիտի գրեյին, թե ումից ի՞նչ և ստացվել, վորտեղ և գտնվել և չեբբ:

ԱՇխատագր 5. Այս ձևով կազմեցեք ձեր դասարանական ժողովի արձանագրությունը:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բ. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՄԲԻ ԴԱՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ

Սեպտեմբերի 17-ին, ||| դասին,

ժողովի նախագահ ընտրվեց Խաչիկ Գրիգորյանը, իսկ քարտուղար՝ Անահիտ Թոմասյանը:

Ժողովը դասկոմի անդամներ ընտրեց Գրիգոր Հակոբյանին, Խորեն Այվազյանին և Ռոզա Արամյանին:

Նախագահ՝ Խ. Գրիգորյան

Քարտուղար՝ Ա. Թոմասյան

ԱՇխատագր 6. Յուրաքանչյուր շաբաթ այս ձևով ձեր խմբի հերթապահների ալբուբենական անվանացուցակը կազմեցեք:

ԱՆՎԱՆԱՑՈՒՑԱԿ

Բ. խմբի հերթապահները

Ամսաթիվ	Ո Ր	Ազգանուն և անուն
19	Յերկուշարթի	Աճեմյան Զարուհի
20	Յերեքշարթի	Բաղդասարյան Արզար
21	Զորեքշարթի	Գրիգորյան Արամ
22	Հինգշարթի	Դանիելյան Աշոտ
23	Ուրբաթ	Զոհրաբյան Փառանձեմ
24	Շաբաթ	Թումասյան Գոհարիկ

Տեղեկաց. Ա Բ Գ Դ Ե Զ Ը Թ Ժ Ի
Լ Խ Ծ Կ Հ Ձ Ղ Ճ Մ Յ Ն Շ Չ Պ Ձ
Ռ Ս Վ Տ Ր Ց Փ Ք Ռ Ֆ

Աշխատանք 7. Այրուբենական կարգով դասավորեցե՛ք ձեր գպրոցի աշակերտական ինքնավարութեան խորհրդի նախագահութեան անդամների անունները և ուսուցիչների ազգանունները հետևյալ ձևով:

ՄԵՐ ԴՊՐՈՑԻ

Աշխատի նախագահութունը.

1.
2.
3.

Ուսուցչական կազմը.

1.
2.
3.

Աշխատանք 8. Այս ձևով գրեցե՛ք

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Սեպտեմբերի 22-ին

Մեր դասարանական ժողովում վարուցեցին՝

1. Մեր խմբի չքավոր աշակերտներին ոգնել:
2. Հիմնել դասարանական գրամարկդ.
3. Դրամարկդի գումարը պահել աշկոտպում.
4. Վոչ մի պիտույք զրսից չգնել:

Աշխատանք 9. Կոլլեկտիվ աշխատանքի վերաբերյալ հարմար լողունգներ ու առածներ մտածեցե՛ք և պլակատի ձևով ձեր տեսրակի մի առանձին բերնում շրջանակների մեջ գրեցե՛ք:

Կեցցե՛ք կոլլեկտիվ աշատանքը:

Միութունն ույժ է:

Մի ձեռը ծափ չի տա:

Մեկն ամենքի համար,
ամենքը մեկի համար:

Աշխատանք 10. Գրեցե՛ք, թե գրենական ի՞նչ պիտույքներ ունեք.

ԻՄ ԳՐԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒՅՔՆԵՐԸ

Տեղեկաց. Բ. խմբի աշակերտին հարկավոր են՝

«Լուսարձակ» Բ. տարի, «Կենդանի հաշիվ», տետր, անտող թերթ, վանդակավոր թերթ, մատիտ, գրիչ, ծալք, գրչաման, գունավոր մատիտներ, ջրաներկ, վերձին, կարկինի վոտք, սանտիմետրների և միլլիմետրների բաժանած քանոն, դժագրական լեռանկյուն, պուլտակ, գունավոր թուղթ, փոքրիկ համրիչ:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՑԱԳ 11. «Լուսարձակ» և «Կենդանի հաշիվ» դասագրքերին թուղթ քաշեցեք և շապկին գրեցեք.

ԻՄ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

1. Մի պատառտեք ինձ:
2. Մի գրեք, մի գրոտեք կողքերս ու թերթերս:
3. Ինձ կաղմահան մի անեք:
4. Յես չեմ սիրում անգործ մնալ. միշտ՝ զբաղվեցեք ինձևով:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՑԱԳ 12. Նկարեցեք հետևյալ հանելուկի լուծումը և ապա արտագրեցեք:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Յեթե խոսես, կխոսի.
 Եթե թողնես, կքնի.
 մարդու ձեռքով և շինվում,
 բաց նա չերբեք չի մեռնում:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՑԱԳ 13. Այս ձևով ձեր աշնանային աշխատանքների ծրագիրը կազմեցեք:

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Մենք պիտի դիտենք և գրի առնենք—

ի՞նչպես են տերևները դեղնում և թափվում ծառերից:

Ի՞նչպես են թռչունները չվում:

Ի՞նչպես են անում աշնանավարը, պտուղներն ու բանջարներն ի՞նչպես են հավաքում:

Վոչ միայն պիտի դիտենք, այլ և ինքներս պիտի մասնակցենք աշխատանքներին:

Պիտի պատրաստվենք Հոկտեմբերյան հեղափոխության և Հայաստանի խորհրդայնացման տոներին:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՑԱԳ 14. Աշնանային աշխատանքների ծրագրի ուսումնասիրության համար ձեր դասարանական ժողովում աշխատանքի բաժանում կատարեցեք և գրի առեք այս ձևով:

ՈՂԱԿՆԵՐԻ ԱՇՆԱՏԱՆՔԸ

Մեր դասարանական ժողովում վորոշեցինք՝ Յուրաքանչյուր թեմայի ուսումնասիրությունը հանձնել մի ողակի:

Ողակի աշխատանքների համար հարցապույակ կազմել:

Մեր մշակած հարցերով ողակը պիտի աշխատի, դիտողություններ կատարի, նյութեր հավաքի և խմբի համար փոքրիկ գեկույցումներ պատրաստի:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՑԱԳ 15. Ձեր դասարանական ժողովում սանյեռյակ ընտրեցեք և ինքներդ աշակերանների բնակարաններում չեղած սանիտարական վիճակին ծանոթանալու համար հարցապույակ մշակեցեք, մոտավորապես այս ձևով:

Ա Ն Կ Ե Տ Ա

ՍՇԱԿԵՐԵՆԵՐԻ ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԻՆՍՏԻՏՈՒՄԻ
ԵՆԴՈՒ ԽԱՄԱՐ

№	ՍՇԱԿԵՐԻ ԱՊՂԱՆՈՒՆՆ ԵՎ ԱՆՈՒՆՐ	Մարդն են սննդակը թաց չորով	Ողափարում են սննդակը	Առանձին մահակակի վրա յն պահում	Առանձին, թե՛ ընդհանուր խրատը լինում և սրբում	Առանձին ամանից և ու- տում, թե՛ ընդհ, ամանից	Փանթ որը մի անգամ փո- խում և ուղիարակները	Փանթ որը մի անգամ բազ- մից և դնում ամանի տանը լողան
1.								
2.								
3.								

ՍՇԽԱՏԱՆԳ 16. Ինքներդ մշակեցեք առողջապա-
հական կանոններ ու լողունգներ և գրի առեք մի ա-
ռանձին լերեսում, պլակատների ձևով (գրել լերելու ո-
րում)։

ՊԱՀՊԱՆԵՆՔ ՄԵՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հոկտեմբերիկը հետևում և իր մարմնի և հագուստի
մաքրությանը։

Մաքրությունն
առողջությունն է։

Հաճախ ես լվացվում
Հետևում ես լեղունգ-
ներին, մաքրելի և ա-
տամների մաքրու-
թյանը։

Փողի չբարձրացնեք.
փողու մեջ վարակ կա։
Ձոր ավելով չավելեք։
Փողին թաց շորով
սրբեցեք։

Շնչելու համար մարդուն հարկավոր է թարմ
և մաքուր ոդ։

Ամառը բաց արեք լուսամուտները և ձմեռը՝ ո-
ղանցքներն ու թարմացրեք սենյակի ողը։

ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ԳՅՈՒ-
ՂՈՒՄ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԴԱՇՏՈՒՄ

ՍՇԽԱՏԱՆԳ 17. Այս ձևով գրեցեք զեպի դաշտ
և քսկուրսիա գնալու մասին։

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Հոկտեմբերի 4-ին.

Այսօր մենք եքսկուրսիա լինք գնալու զեպի դաշտ.

ալիսուղ գիտելու չենք աշնանաւարը և աշնանացան
ցորենի վարգացումը: Դասարանում նախապես կադ-
մեցիք մեր գիտողութունների ծրագիրը և հետևյալ
պլակատները գրեցեք.

Առանց ծրագրի եքսկուրսիա չգնամ.

Դիտի՛ր, ուշադի՛ր չեղիր.

Ամեն ինչ հարցրո՛ւ, գրի՛ առ, նկարի՛ր, կա-
ղապարի՛ր.

Աւելացում 18. Գրեցեք գրատախտակին հար-
ցերը և տեղեկանքը. նախ՝ բանավոր պատասխանեցեք
և ապա՝ հերթով յուրաքանչյուր հարցի պատասխանը
գրի առեք, տեղեկանքից ոգտվելով:

ԱՌԱՋ ՅԵՎ ՀԻՄՆ

1. Ի՞նչով էլին վարում առաջ և ինչով հիմա.
2. Ի՞նչով էլին ցանում առաջ և ինչով հիմա.
3. Ի՞նչով էլին հնձում առաջ և ինչով հիմա.
4. Ի՞նչով էլին ձեռում առաջ և ինչով հիմա.
5. Ի՞նչով էլին երեսում առաջ և ինչով հիմա.

Տեղեկանք. կամով, պերանդիով, ձեռոց մեքենա-
յով, արորով, ձեռքով, գութանով, տրակտորով, ման-
գրողով, թիով, քամհար մեքենայով, շարքացանով:

Որինակ. Առաջ հնձում էլին մանգրողով կամ գե-
րանդիով, իսկ հիմա՝ հնձող մեքենայով:

Աւելացում 19. Արտագրեցե՛ք հանելուկը և ապա
փակագծում գրեցե՛ք լուծումը. ձայնավորներն ընդգծե-
ցե՛ք:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Բռնեմ ափովս,
շաղ տամ թափովս, մեռնի տարով,
ապրի բարով:

()

ԱՇՆԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

Աւելացում 20. Ինքներդ վերնագիր գրեք և ա-
ռանց հարցի արտագրեցե՛ք այս վոտանավորը. ձայնա-
վորներն ընդգծեցե՛ք: Նույնն արտագրեցե՛ք յերկրորդ
անգամ՝ վանկերի բաժանած:

Դաշտը մերկանում,
որը կարճանում,
քամին և խաղում,
անձրևը մաղում:

Այս յերբ և լինում:

Աւելացում 21. Արտագրեցե՛ք այս վոտանավո-
րը՝ վանկերի բաժանած: Ընդգծեցե՛ք մեկ ձայնավորից
և մեկ բաղաձայնից կազմված վանկերը՝ չերկու գծով,
իսկ մեկ ձայնավորից և մի քանի բաղաձայնից կազմ-
ված վանկերը՝ ս լիքանման գծով:

ԱՇՈՒՆ

Դաշտ ու ալպի	Որը մըռայլ—
դեղին հագան,	ցուրտ ու տըխուր,
ծառ ու ծաղիկ	բարակ անձրի
մերկացան.	և մտղվում
Թըռչունները	մեզ և պատել
լերամ-լերամ	սար ու բըլուր,
մեր աշխարհից	ևլ մարդ չըկա
հեռացան:	դաշտերում:

Ա. խառնակ 22. Վերնագրի հարցի տեղ իսկական վերնագիրը դրե՛ք և հատվածիկն արտադրելուց առաջ՝ տետրակի վերեսն այս ձևով չորս մասի բաժանեցե՛ք, վորպեսզի տողադարձ անելն ավելի շուտ-շուտ պատահի:

Յեա յեկա և խնձորներով,
պտղատու ծառանձերով . .
ուրը դարդա- . . .
րեցի հասած

Ո՞վ ե՞մ ՅԵՍ

Յեա յեկա և պտղատու ծառերը դարդարեցի հասած խնձորներով, տանձերով, սալորով ու դեղձով: Հասավ և խաղողը, վորը շատ ուրախացրեց մանուկներին:

Յեա ներկում եմ ծառերի տերևները դեղին ու կարմիր գույներով. նախշում եմ անտառը, Թըռչուններին շտապեցնում եմ տաք լերկրներ գնալ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՊՏՂԱՏՈՒ ԱՅԳՈՒՄ

Ա. խառնակ 23. Նկարեցե՛ք այս վոտանավորի պտուղները և ապա արտագրեցե՛ք: Հաշվեցե՛ք վանկերը և բառերի վրա գրեցե՛ք վանկերի թիվը. ընդգծեցե՛ք այն բառերը, վոր տողադարձ անել չի կարելի, ալ-սինքն՝ վորոնք կազմված են մի վանկից:

Թե աշուն և պըտղաբեր,
Ի՞նչ և բերում մեզ նվեր:
— Նուռ, սերկևիլ, տանձ, խընձոր,
դեղձ ու խաղող մեզրածոր:

Ա. խառնակ 24. Այս հարցապոստակով եքսկուրսիա կազմակերպեցե՛ք դեպի ալպի և հաջորդ գոտի բանավոր զրույցի համար պատասխաններ պատրաստեցե՛ք:

ՀԱՐՑԱՅՈՒՑԱԿ ԱՅԳՈՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ո՞ւմ և պատկանում ալպին.
Ի՞նչ ծառեր կան.
Յ՞ե՛րբ են տնկված ծառերը.
Յ՞ե՛րբ տվելի շատ աշխատանք կա կատարելու.
Ի՞նչ փաստատուներ կան.
Ի՞նչպես են վոչնչացնում փաստատուներին.
Ի՞նչպես են ոգնում լերեխաները.
Ո՞ւմ ալգում են ամենից լավ բերք ստացել և ինչու:

Ա. խառնակ 25. Գրեցե՛ք լրիվ պատասխանները

ՎՈՐ ՊՏՈՒՂԸ ՎՈՐ ԲՈՒՅՄԻ ՎՐԱ ՅԵ ԱՃՈՒՄ

ՎժՐ բույսերի վրա լին անուժ հացապտուղները, խնձորը, տանձը, խաղողը, թուխը, բնկույզը, կաղինը, ախիլը:

Տեղեկանք. Կեռասենու վրա, հաղարձենու վրա, մորենու վրա, կաղնու վրա, խնձորենու վրա, յեղենու վրա, թթենու վրա, ընկուզենու վրա, սոճու վրա, վոլբի վրա, բալենու վրա, սալորենու վրա:

Ուրեմակ. Հատապտուղներն անուժ են՝ կեռասենու . . . և բալենու վրա:

Աւխասանք 26. Լրացրիք հետեյալ տոածները.

ԱՌԱՅՆԵՐ

Տանձենու տակ պառկելով, . . .

Վորտեղ տանձ կա, . . .

Ծառը քանի շատ բերք ունենա, . . .

Բարդի ծառն էլ և շատ բարձրանում, . . .

Տեղեկանք. աչնբան զլուխը կախ կզցի, բայց պտուղ չի տալիս, պոչը հետն է, բերանդ տանձ չի ընկնի:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑՈՒՄ

Աւխասանք 27. Եքսիւրսիտ կաղմակերպեցիք յեղի բանջարանոց, իմացեք նրա բերքը, համեմատեցեք որինակելի բանջարանոցի բերքի հետ և իմացեք վատ յերքի պատճառը հետեյալ հարցապոյզակով: Հարցապոյզակն արտագրեցեք ձեր հուշատետրում:

ՀԱՐՑԱՅՈՒՅԱԿ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑԻ ԲԵՐՔԻ ՈՒՍՈՒՄ-ՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

1. Ինչպիսի՞ հող և բանջարանոցում.
2. Ինչպե՞ս են փորված մարգերը.
3. Ինչպե՞ս և պարարտացված.
4. Ինչպիսի՞ սերմ և տունկ և զործածված.
5. Ինչպե՞ս և ցանված՝ խի՞տ, թե՞ նոսր.
6. Ինչպե՞ս և ջրված.
7. Ինչպե՞ս և քաղհանված.

Աւխասանք 28. Գրատախտակին գրեցեք հարցերը, նախ՝ բանավոր պատասխանեցեք և ապա՝ տետրակում հերթով չուրաքանչյուր հարցի պատասխանը գրեցեք:

ՎՈՐ ԲԱՆՋԱՐԻ ԻՆՉՆ ԵՆՔ ՈՒՏՈՒՄ

ՎժՐ բանջարի արմատն ենք ուտում.

ՎժՐ բանջարի պալարն ենք ուտում.

ՎժՐ բանջարի տերեւներն ենք ուտում

ՎժՐ բանջարի սերմերն ենք ուտում

Տեղեկանք. Կարտոֆիլ, տակ, ամսական բոլկ, շաղգամ, ճակնդեղ, բողկ, արեւածաղիկ, կաղամբ, դադար, սոխ, սխտոր, վարունգ, պամիդոր:

Աւխասանք 29. Հետեյալ հատկութիւնները տըվեք նախ՝ միամյա և ապա՝ յերկամյա բույսերին և գրեցեք իրար հետ:

Կարմիր, կանաչ, կլոր, դառն, քաղցր, համուլ, հոտաւետ, հլութալի, կծու:

Տեղեկանք. Տես նախորդ աշխատանքի տեղեկանքը:

ՈՐԻՃԱԿ. ԿԱՐՄԻՐ պամիգոր, կաճաչ վարունգ...

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 30. Արտագրեցեք և վաղապէս
գրեցեք, թե ինչ առարկա չի: Ինքներդ գրեցեք առար-
կաների հատկութիւնները և ապա այդ հատկութիւն-
ներով վորոշեցեք առարկան:

1

Ինքը մեծ, կլոր, կանաչ է, իսկ ներսը՝ կարմիր,
հլու թալի, քաղցր և համեղ: ()

2

3

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 31. Նկարագրեցեք բերրի տոնի առ-
թիւ ձեր դպրոցում կազմակերպած բանջարանոցային
ցուցահանդեսը, կաղմեցեք կոլլեկտիւ պատմվածք, գրի
առեք գրատախտակին և ապա նրտագրեցեք:

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Հոկտեմբերի 28-ին.

Հոկտեմբերի 28-ին մեր դպրոցում բացվեց բան-
ջարանոցային ցուցահանդեսը: Յեկել ելին շատ ծնող-
ներ, Բանջարեղենները գրված էին սեղաններին, պա-
տերը զարդարված էին պլակատներով և դիագրամա-
րով: Ծնողները գոհ հեռացան:

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 32. Գրեցեք լրիւ պատասխանները:

ՎՈՐՏԵՂ ԻՆՁ Ե ԱՃՈՒՄ

Վճրտել և աճում ցորենը, գազարը, գարին, կաղ-
նին, վարունգը, մորենին, համիկը, վուշը, սամիթը,
սունկը, համեմը, հաճարը, չեղենին, շամին, սոճին,
բարդին, ակացիան, չեխը, սեխը, ձմերուկը, դդումը,
լերեքնուկը, առվույտը, սեղը, վարդը, խնձորենին, գեղ-
ձին, տանձենին, կեռասենին՝ արեածաղիկը:

Տեղեկանք. Այգում, դաշտում, անտառում, բան-
ջարանոցում, պարտեզում, բոստանում, մարգագետնում:

ՈՐԻՃԱԿ. Այգում աճում են՝ կեռասենի, տան-
ձենի . . . Դաշտում աճում են՝

ԳՅՈՒՂԻ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐԸ

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 33: Գրեցեք՝ ինչ վոր ձեր գյուղում
նոր և—նորը մեր գյուղում, վերնագրով:

ՆՈՐԸ ՄԵՐ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Լիկկայան, ստաշին աստիճանի դպրոց, յոթնա-
յակ, գյուղչերիտդպրոց, գյուղատնտեսական դպրոց,
խրճիթ ընթերցարան, գյուղատնտեսական խմբակ,
գյուղատնտեսական կայան, գյուղատնտեսական ցու-
ցահանդես, տրակտոր, բազմադաշտ, կոտլերատիւ, ար-
տել, փոկ, կինը գյուղխորհրդում, ելեկտրական կայան,
կար ու ձկն արհեստանոց, բժշկական կայան:

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 34. Եքսկուրսիա կազմակերպեցեք
ղեպի խրճիթ ընթերցարան՝ հետևյալ սխեմա—ծրագ-
րով. նախապես լուրաքանչյուր հարցի ուսումնասիրու-
թիւնը հանձնեցեք մի ողակի:

**ԽՐԾԻԹ-ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ
ՍԽԵՄԱ—ԾՐԱԳԻՐ**

Ա. Ե. ԽԱՏԱՆԻ 35. Ձեր գյուղի խրճիթ-ընթերցարանում առողջապահության անկյուն կազմակերպեցե՞ք նրա համար դասարանում կողմնակալով ուժերով առողջապահական կանոններ մշակեցե՞ք և պրակտիկական գրքեր:

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Նույն բերի 3-ին

Խրճիթ-ընթերցարանն երկուսիս զնալուց հետո:

մենք վերոնշյալներ մեր միջոցներով այնտեղ առողջապահության անկյուն կազմակերպել, վորի համար գրեցինք հետևյալ պրակտիկները

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ԱՆԿՅՈՒՆ

Հում ջուր մի խմեք: Հում ջրից առաջանում են՝ տիֆ, խոլերա, փոքահարկեր և փոքի փոքի:	Ուտելուց առաջ ձեռներդ լվացեք. կեղտոտ ձեռքերը քոր և քոս հիվանդություն են ըստանում:
Ուտելիքը պաշտպանեցե՞ք ճանճերից: Ճանճերը վարակ են տարածում:	Գետինն մի թքեք: Խոր խր թոքախտի վարակ և տարածում:
Մի ծխեք.	Մի հարբեք

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Ե. ԽԱՏԱՆԻ 36. Այս ձևով նամակ գրեցե՞ք ձեր մոտի գյուղի Բ. խմբի աշակերտներին և հրավիրեցե՞ք ձեր հանդեսին:

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ

Նույն բերի 7-ին, լեռնկոյան ժամը 6-ին, մեր դպրոցում կազմակերպում ենք դասարանական հանդես:

նվիրված Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան տասերորդ տարեդարձին: Խնդրում ենք ներկա գտնվեք մեր հանդեսին: Վաղը կուղարկենք հանդեսի ծրագիրը:

Դարպասի դպրոցի Բ. խմբի
դասկոմի նախագահ՝ Հայկանուշ Կարապետյան

Նոյեմբերի 4-ին, 1927 թ.

Դարպաս

Ա.Ե.ԽԱՏԱՅԵՐ 37. Այս ձևով կազմեցեք ձեր հանդեսի ծրագիրը և զարգարեցեք նկարներով:

Ծ Ր Ա Պ Ի Ր

ԴԱՐՊԱՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԴՊՐՈՅԻ Բ. ԽԲԻ
ԴԱՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԻ

Նվիրված Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան տասերորդ տարեդարձին, նոյեմբերի 7-ին, չերեկոյան ժամը 6-ին.

I բաժին.

1. Մանկական ինտերնացիոնալ—կերպի խումբը.
2. Ի՞նչ ամեն Հոկտ. հեղ. բանավորին և գյուղացուն—կողմ. զեկուցում. կզեկուցեն Բ. խմբի աշակերտները:
3. Հոկտեմբերիկ—կերպի խումբը:
4. Հեղափոխական բանաստեղծութեաններ—կարտասանեն Բ. խմբի աշակերտները.
5. «Անվախ ընկեր».—կերպի խումբը.

II բաժին

«Ով աշխատի—նա ուտի»—պիես | գործող.—կներկայացնեն Բ. խմբի աշակերտները.

Ա.Ե.ԽԱՏԱՅԵՐ 38. Նկարագրեցեք, թե ինչպես տոնեցին Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան տարեդարձը ձեր գյուղում: Դրի տոնք ձեր պատմածը՝ զրատախտակին դրած բառերից ոգտվելով և ապա կարգացեք ձեր գրած շարադրութունները. ամենից հաջողն ուղարկեցեք հարևան գյուղի դպրոցի պատի լրագրին փորպես թղթակցութեամբ:

ԻՆՉՊԵՍ ՏՈՆԵՅԻՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲ. ՀԵՂԱՓՈԽ. ՏԱՐԵ-
ԴԱՐՁԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Բառեր ԵԱՐԱԳՐՈՒՅԹԵԱՆ ԽԱՄԱՐ. Նոյեմբերին 6-ին, յերեկոյան, ժողով, կոմիտեի անդամներ, ԲՆԻՋ, աբտասանիկ, պրակտաներ, կեցցե, Մեծ Հոկտեմբերը, Լենին, տասերորդ տարեդարձ, չերգեր, չերաժշտութեան, նոյեմբերի 7-ին, միտինգ, գյուղխորհուրդ. նախագահ, կոմիտե, կազմակերպած շարքերով, գրողներով, խոսեցին, ցրվեցին:

ԶՄՈՒՆ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԶՄՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՇԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼԸ

Ա.Ե.ԽԱՏԱՅԵՐ 39. Նախ գրատախտակին զրեցեք հարցերը, ապա բանավոր պատասխանեցեք և հետո հարցերի կարգով՝ չուրաքանչիւր անգամ նոր տողից՝ զրեցեք պատասխանները:

Ի՞նչ ժողով եւն ՌԱՆՁԱՐ ՄԹԵՐՈՒՄ ՉՄԻԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ի՞նչ բանջարներ են պահում շտեմարանում՝ բան-
ջարանոցից ուղղակի աշտեղ տեղափոխելով:

Ի՞նչ բանջարներ են թարմ պահում:

Ի՞նչ բանջարներ են աղում:

Ի՞նչ բանջարներ են չորացնում:

Ի՞նչ բանջարներ են թթու դնում:

Ի՞նչ բանջարներ բոլորովին չեն մթերում (միայն
ամուսն են գործածում):

Տեղեկանք. Տես աշխատանք 28.

Ա. Ե. Խասանք 40. Լրացրէք խոսքերը:

Ի՞նչ ԱՄԱՆ ԻՆՉԻ՝ ՀԱՄԱՐ ԵՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒՄ

Վարունգը և կաղամբը թթու յեն դնում . . .

Դոշարը չեփում են . . .

Գինին պահում են . . .

Յուղը պահում են . . .

Մոթալ պանիրը պահում են . . .

Կերակուրը չեփում են . . .

Տեղեկանք. Կարասում, կճուճում, տկում, կաթ-
սալում, տակտում, կերակրամանում:

Ա. Ե. Խասանք № 41. Եքսկուրսիա կազմակերպեցեք
դեպի ջրաղաց հետևյալ հարցացուցակով տեղեկու-
թյուններ հավաքեցեք և ապա դասարանում կրկնե-
լով շարադրութուն գրեցեք (հերթով յուրաքանչյուր
հարցին պատասխան գրելով):

ԱՆԿԵՏԱԿԱՆ ԶԲԱՂԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

1. Քանի՞ քար և աշխատում ջրաղացում.
2. Քանի՞ ժամ և աշխատում որական.
3. Վճրքան ցորեն և աղում մի քարը մի ժամում.
4. Վճրքան գարի չե աղում մի քարը մի ժամում.
5. Վճրքան ցորեն են վերցնում մի փութ աղա-
լու համար.
6. Վճրքան ալյուր և վճրքան թեփ և ստացվում
մի փութ ցորեն աղալուց.
7. Յերբ չի աշխատում ջրաղացը.

Ա. Ե. Խասանք 42. Արտագրեցեք հետևյալ շուտա-
սելովները և սովորեցեք արագ ասել:

ՇՈՒՏԱՍԵԼՈՒԿՆԵՐ

1.

Քեռի, ելի են լավ ալրեն սո.
են լավ ալրեն ելի սո:

2.

Մի տաշտ հով ճաթ,
մի տաշտ տաք ճաթ,
մի տաշտ ճաքճքոտած ճաթ:

Ա. Ե. Խասանք 43. Անպես փոփոխեցեք բառերը,
վոր ստացվի մի ամբողջական շարադրութուն՝ կանո-
նավոր կազմված խոսքերով: Տանը պատկերազարդեցեք:

ՄԻ ԿՏՈՐ ՀԱՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հող վարել, տափանել, հետո ցորեն ցանել: Հա-

տիկներ, աճել, հասկեր: Յերբ հասկեր լցվել, հասնել ապա հնձել, ծեծել, և **ԵՐԳԵԼ** (քամու տալ, թի անել)² թարմ ցորեն տանել ջրաղաց: Ալլուր, հաց թխել, խըմորեղեն:

Ա.Ե.ԽԱՏԱՏԱՆԲ 44. Լուծեցեք հանելուկը և ապա վանկերի բաժանած՝ արտագրեցեք. լուծումը գրեցեք վաղագժուռ:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Վոչ ցորեն եմ, վոչ գարի,
վոր հողագործն ինձ ցանի.
առանց ջրի հունցած եմ,
առանց ձեռքի կոլորած,
յես անկրակ թխած եմ,
թոնիր, ջաղաց տեսած չեմ,
ձեր ամենիդ սիրածն եմ:

()

Ա.Ե.ԽԱՏԱՏԱՆԲ 45. Այս առողջապահական կանոնները մի մեծ թղթի վրա գրեցեք և տանը պատին փակցրեք:

ՈՒՏԵԼԻՍ ՊԱՀԻՐ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

1. Պտուղներն ու բանջարները նախ լվա. ապա կեր, խի կաթն ու ջուրը՝ չեփելուց հետո խմիր:
2. Առանձին աման ունեցիր:
3. Ուտելուց առաջ ձեռներդ լվա:
4. Ուտելիս չստապես, լավ ծամիր:
5. Ուտելուց հետո բերանդ ու առաջներդ մաքրիր:

Լիքը ստամոքսով մի քնիր:

Ա.Ե.ԽԱՏԱՏԱՆԲ 46. (Ստուգողական աշխատանք): Գրեցեք, թե այս առարկաները մի բառով ինչպես են կոչվում:

Ի՞նչ են

Տանձը, խնձորը, դեղձը, ծիրանը և սալորը են:

Յորենը, դարին, հաճարը, վարսակը և չեղիպտացորենը են:

Առվուտը, լերեքնուկը, սեղը և վիկը են:

Համեմը, սամիթը, ուհանը և կոտեմը են:

Բողկը, շաղգամը, ճակնդեղը, բազուկը և պաղարը են:

Վարդը, հասմիկը, շուշանը, ճնձաղիկը և մանուշակը են:

Կաղնին, յեղենին, սոճին, բարդին, կեչին և շամին են:

Լորին, սիսեռը, բակլան և վոսպը են:

ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԻ ՉՈՒՆ

Ա.Ե.ԽԱՏԱՏԱՆԲ 47. Նկարեցեք ապա ու թուշնիկ և ապա արտագրեցեք:

ՏՂԱՆ ՈՒ ԹՈՉՆԻԿԸ

— Նախշուն թրոշնիկ, ուր ևս գնում,

տիկներ, աճել, հասկեր: Յերբ հասկեր լցվել, հասնել: ապա հնձել, ծեծել, և **ԵՐՃԵԼ** (քամու տալ, թի անել)² Թարմ ցորեն տանել ջրաղաց: Ալլուր, հաց թխել, խըմորեղեն:

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 44. Լուծեցէք հանելուկը և ապա վանկերի բաժանած՝ արտագրեցէք. լուծումը գրեցէք փակագծում:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Վոչ ցորեն եմ, վոչ գարի,
վոր հողագործն ինձ ցանի.
առանց ջրի հունցած եմ,
առանց ձեռքի կոլորած,
յես անկրակ թխած եմ,
Թոնիր, ջաղաց տեսած չեմ,
ձեր ամենիդ սիրածն եմ:

()

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 45. Այս առողջապահական կանոնները մի մեծ թղթի վրա գրեցէք և տանը պատին փակցրէք:

ՈՒՏԵԼԻՍ ՊԱՀԻՐ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

1. Պտուղներն ու բանջարները նախ լվա. ապա կեր, իսկ կաթն ու ջուրը՝ լեփելուց հետո խմիր:
2. Առանձին աման ունեցիր:
3. Ուտելուց առաջ ձեռներդ լվա:
4. Ուտելիս չշտապես, լավ ծամիր:
5. Ուտելուց հետո բերանդ ու առամներդ մաքրիր:

Լիքը ստամոքսով մի քնիր:

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 46. (Ստուգողական աշխատանք): Գրեցէք, թե այս առարկաները մի բառով ինչպես են կոչվում:

Ի՞նչ են

- Տանձը, խնձորը, դեղձը, ծիրանը և սալորը են:
- Ցորենը, գարին, հաճարը, վարսակը և չեղիպտացորենը են:
- Ասփույտը, չերեքնուկը, սեղը և վիկը են:
- Համեմը, սամիթը, ուհանը և կոտեմը են:
- Բողկը, շաղգամը, ճակնդեղը, բազուկը և գաղաբը են:
- Վարդը, հասմիկը, շուշանը, ճնձաղիկը և մանուշակը են:
- Կաղնին, յեղենին, սոճին, բարդին, կեչին և շամին են:
- Լորին, սիսեռը, բակլան և վոսալը են:

ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԻ ՉՈՒՆ

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 47. Նկարեցէք ապա ու թուչնիկ և ապա արտագրեցէք:

ՏՂԱՆ ՈՒ ԹՈՉՆԻԿԸ

— Նախշուն թուչնիկ, մեր ևս գնում,

քո տուն, քո բուն հիւնքն եւ թողնում,
կոյց, ինձ համար չերգիր չերգեր,
սուրբ ինձ մոտ ամբողջ ձմեռ:

— Ձեր աշխարհում աշուն, անձրեւ,
ծառ ու ճյուղեր առանց տերեւ,
չըկա արեւ, տաք-տաք որեր.
Ի՞նչպէս չերգեմ անուշ չերգեր:
— Նախշուն տղա, սիրուն տղա,
չես չեմ մոռնա իմ տուն, իմ բուն.
Երբ վոր կրկին գարունը գա,
կըգամ, կերգեմ քեզ որն ի բուն:

Ա. Շիրազացի 48. Անպէս փոփոխեցեք բոսերը,
վոր կանոնավոր կազմված խոսքեր ստացվին.

ԱՇՆԱՆ ՎԵՐՁԻՆ

Ծիծեռնակ արդեն թռչել:
Տերեւներ ծառերի վրա դեղնել:
Անձրեւ գալիս եւ համարյա ամբողջ որեր
Ձմեռ պաշար տեսնել:
Որեր սկսել ցրտել:
Քաղաք գնալ ապրանք տունել:

ՔԱՂԱՔԻ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԻ ԿԱՊԸ

Ա. Շիրազացի 49. Նկարիցեք եւ ապա ինքներդ
տակը գրեցեք, թե գլուղացին ինչ եւ բերում քաղաք
ծախելու եւ քաղաքում ինչ եւ գնում:

**Խճ. Ե Ծախում գլուղա-
ցի Բաղաբում**

Գլուղացին գլուղից քա-
ղաք եւ բերում:

Նկար	Նկար	Նկար
Անունը	Անունը	Անունը

**Խճ. Ե գնում գլուղացի Բ
Բաղաբում**

Գլուղացին քաղաքի կոո-
պերատիվում գնում ե:

Նկար	Նկար	Նկար
Անունը	Անունը	Անունը

Ա. Շիրազացի 50. Այս թիմայով ինքներդ կալիկ-
տիվ շարադրություն գրեցեք.

ԴԵՊՐՔՈՒՄ ԳՆՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ

Բառեր շարադրության համար. առաւօտյան, վաղ,
պապա, ե չես, ուրախ, սալ, լծեցինք, ճանապարհ ըն-
կանք, քաղաք, կոոպերատիվ, ապակի, մեխ, տակառ,
ուրազ, վերադարձանք, գիշեր, տուն:

Ա. Շիրազացի 51. Նկարիցեք հանելուկի բաժումը
դապա արտագրեցեք:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Շարժական տուն,
անշունչ չեղներ,
իրար կռպան, անցան սարեր:

Ա. Շիրազացի 52. Քաղաքի եւ գլուղի կապի վերա-

րիւյալ մի կողեկալի պատմութեամբ կազմեցեք, զրի առեք գրատախտակին և ապա արտագրեցեք շատ առարկաներ ցույց տալով բառերի տեղ մի առարկա ցույց տալով բառեր զրեկով. վերջում շրջանակների մէջ արտագրեցեք լոգոնոգները:

Ինչպես եւ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐՆ ԲԳՆՈՒԳՅՈՒՆՆԵՐՆ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐՆ յեւ ԳՅՈՒՂԱՅԻՆԵՐՆ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐՆ.

Բանվորներն ոգնում են գլուղացիներին: Նրանք պատրաստում են գլուղացիների համար՝ գութաններ, շաւրացաններ, հնձող յեւ ծեծող մեքենաներ և այլն:

Գլուղացիներն եւ ոգնում են բանվորներին: Նրանք տալիս են բանվորներին՝ հացահատիկներ, բանջարներ, գործարանների համար հումք հյուսեր և գլուղատնտեսական այլ մքերներ.

Մեր չերկրում քաղաքի և գյուղի կապն ուժեղ է:

Կ ե ց ց և

Բանվորի և գլուղացու միութիւնը:

Աւելացանք 53. Նկարեցեք բանվոր ու գլուղացի և ապա արտագրեցեք.

ՄԱՃԿԱՆ ՅԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Մաճկալ յեղբայրներ,

Մեր աշխատանքի

Ու հաղթանակի

Միակ ընկերներ,

Դործարաններից

Ու դարձնողներից

Վոլջոյն ամենքիդ:

Դուք՝ հարած մաճին,

Մենք՝ փարած մուրճին,—

Զարկ տանք միասին

Մեր աշխատանքին.

Մենք մուրճեր ունենք՝ հըզոր ու անհաղթ,
Կուռ շարքեր ունենք, անհաղթ բազուկներ.
Պողպատ կրծքերի պատանշներ ունենք
Ու ձեզ հետ մեկտեղ կանգնել ենք և մենք:
(Կրճատված) ԱԼԱԶԱՆ

Աւելացանք 54. Արտագրեցեք՝ մի առարկա ցույց տալով (ընդգծած) բառերի փոխարին շատ առարկա ցույց տալով բառեր զրեկով:

**ԻՆՉ ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԿԱՏԱՐՎԵՑԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 7 ՏԱՐՎԱ ԽԱՂԱՂ ԱՇ-
ԽԱՏԱՆՔԻ ԸՆԹԱՅԲՈՒՄ**

Զբանգ ու ճանապարհ շինվեցին:

Ավերված տունը նորոգվեց և նոր կառուցվեց.

Թե գլուղատնտեսական և թե դործարանային
պարանք հետզհետե աճանցալի:

Հարկը թեթեւցալ:

Աւելացանք 55. Այս ծրագրով շարադրութիւն

ԲՆԱԿԱՐԱՆ

գրեցեք (ծրագրի լուրաքանչյուր կետի համար նույն բառերով պատասխան գրելով):

**ՄԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆ ԻՆՉՊԵՍ ՊԱՏՐԱՍՏԵՑԻՆՔ ԶՄՌԱՆ
ՀԱՄԱՐ**

(Շարագրութեան ծրագիր)

Հատակ և առաստաղ մաքրելը, պատերն սպիտակացնելը, լուսամուտների ապակիները զցելը, փեղկերին շաղախ քսելը, դռների և լուսամուտների անցքերն ամրացնելը, վառարանների ծխնելուղների կարգի բերելը:

ԱՇխատագր 56. Արտագրեցեք այս անկետան և պատասխանեցեք:

ԱՆԿԵՏԱՒԱՆԱԿԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

1. Քո անունն ու ազգանունը.
2. Ձեր ընտանիքը քանի՞ հոգուց է.
3. Քանի՞ սենյակ ունեք.
4. Ձեր բնակարանի մակարդակը (չափը մետրերով):
5. Բարձրութիւնը.
6. Ձմեռը տաք և լինում, թե՞ ցուրտ.
7. Ամսական քանի՞ անգամ են լվանում հատակը.
8. Ողափոխութիւն կատարվում է, թե՞ վոչ.
9. Ոգնում ես տնեցիներին տունը մաքրելիս.
10. Ձեր խրճիթում ի՞նչ անասուններ կան.
11. Միջատներ կան (վոջիլ, փայտոջիլ, լու).
12. Վճիռեղ են լվանում և չորացնում սպիտակեղենը:

ԱՇխատագր 57. Արտագրեցեք այս անկետան և պատասխանեցեք: Ինքներդ պարզեցեք, թե վիրքան հարմար է ձեր դասասենյակը ձմռան աշխատանքների համար:

ԱՆԿԵՏԱՒԱՆԱԿԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

1. Վճիռ դասասենյակում էք սովորում.
2. Քանի՞ չերիսա կա ձեր դասասենյակում.
3. Ձեր դասասենյակի չերկարութիւնը.
4. » » լայնութիւնը.
5. » » բարձրութիւնը.
6. Քանի՞ լուսամուտ ունի.
7. Լուսամուտների մեծութիւնը.
8. Ձեր դասասենյակը բաժարարժէ և աշակերտներին.
9. Բաժարարժ է լուսավորութիւնը.
10. Բաժարարժ է ոգը:

ԱՇխատագր 58. Գրեցեք, թե ձեր գլուղում ի՞նչ պիտի վառարաններ ու լամպեր կան և ի՞նչպիսի նյութեր են գործածում նրանց համար:

ՄԵՐ ԳՅՈՒՂԻ

Վառարաններ՝

Վառելանյութեր՝

Լամպեր՝

Լամպերի համար գործածվող նյութեր՝

Տեղեկագր. Բուխարիկ, թոնիլ, թիթեղյա վառարան, պատի վառարան, առասկան վառարան, ճրագ,

նազկի լամպ, գազային լամպ, ելեկտրական լամպ,
քարածուխ, փայտ, աթար, նազկ, մարխ, ցախ:

Աւխասան 59. Նկարեցեք հանելուկների լուծումները և ապա արտագրեցեք:

ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐ

1. Անթեր թռավ, անվոտը փնաց:
2. Վոտները կրակում, գլուխը յերկնքում:
3. Մի տան մեջ ջուր կա, ջրի մեջ ոճ կա, ոճի բերանը ծաղիկ:
4. Յերկար աղիք, ծերը ծաղիկ:
5. Պոչը ջրում, գլուխը կրակում:

ՀԱԳՈՒՍՏ ՅԵՎ ԿՈՇԻԿ

Աւխասան 60. Այս ծրագրով շարադրություն պրեցեք հագուստի և կոշիկի պատրաստության մասին:

ՀԱԳՈՒՍՏ ՅԵՎ ԿՈՇԻԿ

(Շարագրության ծրագիր)

Յուրա ձմռան համար կոշիկ և հագուստ պատրաստելը. շուկայում և կոռպերատիվում գնելը. տանը գուլպա գործելը և տրեխ պատրաստելը. տաք շորեր և վերարկու կտրելը:

Աւխասան 61. Նկարեցեք հանելուկի լուծումը և ապա արտագրեցեք:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Հինդ ախպեր են՝
Չորսը պատ են շարում,
Մեկը՝ քար կրում:

Աւխասան 62. Գրեցեք տղամարդկանց և կանանց հագնելիքի անունները:

Տղամարդկանց շորեր

Կանանց շորեր

Տեղեկանք. Դիլրա, պինջակ, բաճկոնակ, յուրկա, ժիլետ, վարաիք, անդրավարաիք, շապիկ, վերնաշապիկ, լիֆ, գոգնոց, շալ, ձեռնոց, քուրք, փափախ:

Աւխասան 63. Բացատրեք հետևյալ առածները և ապա արտագրեցեք:

ԱՌԱՄՆԵՐ

1.

Շոր տուր՝ շնորհք ցույց տամ,
Հաց տուր, ուսուց ցույց տամ:

2.

Պատուածը գանգատ գնաց,
Թեկ ու ստեղծ լետ դարձրին:

Աւխասան 64 Բացատրեցեք հետևյալ բառախաղերը և ապա արտագրեցեք:

ԲԱՌԱՆԱՂԵՐ

1.

Ձուռնք խոզ, Անակ,
Ուռնք խոզանակ:

2.

Ներս արի, ա թոռ,
Ու բեր ինձ աթոռ:

Ա. խառնակ 65. Լրացրեք:

ՅԵՐԲ Ե ԼԻՆՈՒՄ

Ամենից կարճ ցերեկը

Ամենից վերկար գիշերը

Գիշերն ու ցերեկն իրար հավասար

Տեղեկագն. Սեպտեմբերի 22-ին, հունիսի 23-ին,
մարտի 22-ին, դեկտեմբերի 23-ին:

Ա. խառնակ 66. Լրացրեք:

ՏԱՐՎԱ ՅԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

Ձմռան ամիսներն են՝

Ամառն սկսվում է և վերջանում է

Գարնան միջին ամիսն է

Աշնան առաջին ամիսն է, իսկ վերջինը՝

Տեղեկագն. Հունվար, փետրվար, մարտ, ապրիլ,
մայիս, հունիս, հուլիս, ոգոստոս, սեպտեմբեր, հոկտեմբեր, նոյեմբեր, դեկտեմբեր:

Ա. խառնակ 67. Կիրակի որվանից սկսած՝ կարգով գրեցեք շաբաթվա օրերը:

ՇԱԲԱԹՎԱ ՈՐԵՐԸ

Ուրբաթ, ցերեքշաբթի, վերիուշաբթի, շաբաթ, հինգշաբթի, չորեքշաբթի, կիրակի:

Ա. խառնակ 68. Արտադրեցեք հանելուկը և տակը գրեցեք լուծումը:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Ձորս արծիվ, տասներկու բազի, հիսուներկու ագուավ, ցերեք հարյուր վաթսուհին հինգ սարյակ մի հավկիթ են ածել:

()

Ա. խառնակ 69. Նկարագրեցեք աշունը, կուլեկտիվ կերպով կազմեցեք խոսքեր, գրի առեք գրատախտակին և ապա արտադրեցեք:

ՄԵՐ ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԱՇՆԱՆԸ

Նախ գիտեցինք՝

1. Ի՞նչպես արեւը քիչ էր տաքացնում և ինչպես ողը ցրտում էր:

2. Ի՞նչպես ցերեկը կարճանում էր, իսկ գիշերը՝ վերկարում:

3. Ի՞նչպես հաճախ անձրև էր գալիս:

4. Ի՞նչպես էլին ապրում կենդանիներն ու բույսերն աշնանը:

5. Ի՞նչպես էլին տերևները զեղնում և ինչպես էր տեղի ունենում տերևաթափը:

6. Ինչպէս ելին չվում թռչունները դեպի տաք լերկիրներ:

Ապա ուսումնասիրեցինք հասակավորների ու լերեխաների աշխատանքն աշնանը:

1. Աշնանալին աշխատանքները դաշտում:

2. Բանջարներ հավաքելը:

3. Այգեկութ:

4. Մեր զրադմունքներն ու խաղերն աշնանը:

Ա. խաւսագ 70. Հաշվի առնք ձեր աշխատանքներն առաջին լեռամտակում և հաշվետու ժողովի համար զրի առնք այս ձևով:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԱՇԽԱՏԵԼ

1. Մենք ողակներով ենք պարապել:

2. Երսկուրսիաներ ենք կազմակերպել:

3. Նկարել, կազմապարել ու ծրագրել ենք աշնան պատկերներ:

4. Յեղանակացույց ենք ունեցել:

5. Կուլեկցիաներ ենք կազմել:

6. Բնութիւնն որագիր ենք կազմել:

7. Հանդեսներ ենք կազմակերպել:

8. Վարժակ ենք զրելու, կարդալու և հաշվելու մեջ:

Բ. ՅԵՌԱՄՍՅԱԿ

ԿՅԱՆՔԸ ՁՄՌԱՆԸ ՅԵՎ ՁՄԵՌԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

ԿՅԱՆՔԸ ՁՄՌԱՆԸ

Ա. խաւսագ 71. Նկարագրեցեք ձմեռը. դանդաղ, բարձրաձայն և առողանությամբ մի քանի անգամ կարգացեք «Քուն» վոտանալորը. առաջին տունը զրեցեք զրատախտակին, բացատրեցեք, ուղղադրական վերլուծության յենթարկեցեք և ապա առաջին տողը թղթով ծածկեցեք և արտագրել տվեք. արտագրել տալուց հետո թող աշակերտները համեմատեն իրենց զրածը զրատախտակին զրվածի հետ և ուղղեն: Այդպես շարունակեցեք մնացած տողերը:

Գ Ո Ւ Ն

Մեկ ու մշուշ, ձյուն ու ձմեռ...

մունջ յերկիրը քուն մտով,

ու ամեն ինչ խորին գիշեր

իր սև թևի տակն առավ:

Ծառ ու անտառ սառույց հալած՝

քնած են լուռ ու շվար

սառ վերմակը գլխին քաշած՝

մեռել են դաշտ, ձոր ու սար...
վնչ մի շշուկ, վնչ մի ծպտուն,
ամենքը խոր մտել են քուն:

Աւխասան 72. Հարցերով մի կողմիցով պատմ-
վածք հորինեցեք ձմռան պատկերի մասին, զրի առեք
գրատախտակին և ապա նախորդ աշխատանքի ձևով
խոսք-խոսք գրեցեք (դիտողական թեկադրութիւն):

Ձ Մ Ե Ռ

Ձմռանն արեն ուշ-ուշ և չերեւում ամպերի տա-
կից: Ձյունը ծածկում և գետինը, տանիքները: Առու-
ները սառչում են ցրտից:

Մարդիկ տաք են հագնւում և գործի համար են
դուրս գալիս փողոց: Բայց չերեխաները չեն վախե-
նում ցրտից. խաղում են գրտում. ձյունի զնդակներ
են ձգում իրար, սահում են սառցի վրա:

Աւխասան 73. Արտագրեցեք նախ թռչունի,
ապա մարդկանց և վերջը՝ գազանի ասածները. ընդ-
գծած բառերը գրեցեք լեզակի թվով. անշատման գծի
տեղ չափերտներ գործածեցեք:

Ձ Մ Ե Ռ Ը

— Ո՛ֆ, չե՛րք պետք և անցնի ես անպիտան ձը-
մեռը, — ասում է՛ի՛ն մարդիկ փակ սենյակում:

— Ո՛ֆ, չե՛րք պետք և վերջանա ես անիրավ ձը-
մեռը, — գանգառւում է՛ի՛ն գազաններն իրենց վորջե-
րում:

— Ո՛ֆ, չե՛րք պետք և ազատվինք ես անտանելի

ձմեռվա ձեռքից — Ե՛րեմ Ե՛րեմ Ե՛րեմ Ե՛րեմ
ձյունդերին:

Աւխասան 74. Արտագրեցեք այս անկետան և
գրավոր պատասխանեցեք:

ԱՆԿԵՏԱ ՅԵՐԵՄԱՆԵՐԻ ՁՄՌԱՆ ԽԱՂԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ձնագնդի խաղում ես.

Ձնե մարդ պատրաստում ես.

Սառցի վրա սահում ես.

Սղդանով սղդում ես.

Հոլ խաղում ես.

Ձռռան թռցնում ես.

Գնդակ խաղում ես:

ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԸ

Աւխասան 75. Եքսկուրսիա կազմակերպեցեք
դեպի քաղաքի կենտրոնն ու այնտեղից ձյունավորվող
փողոցները և ապա ձեր քաղաքի մասին շարադրու-
թիւն գրեցեք՝ հետևյալ հարցացուցակի հարցերին
պատասխանելով:

ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԸ

Վճրն և ձեր քաղաքի կենտրոնը.

Վճրոնք են ձեր քաղաքի գլխավոր փողոցները.

Վճր փողոցների և հրապարակների անուններն
են փոխված.

Գլխավորապես վճր փողոցի վրա չեն դառնում
քաղաքի գլխավոր հիմնարկները.

Ի՞նչպիսի են դրված տների համարները:

Աւթասան 76. Այս ձևով նամակի ծրարի վրա գրեցեք 1) ձեր հասցեն, 2) ձեր դպրոցի հասցեն, 3) ձեր ուսուցչի հասցեն, 4) ձեր ընկերոջ հասցեն:

Յերևան,
Աբովյան փ. № 76,
Լևոն Թումասյանին

Պատվիրած
Սահփանավան
Հոռի-Փամբակի գավառ
Առաջին աստ. դպրոց
IV խմբի աշակերտ Զավեն
Պողոսյանին
Լենինական. փ. № 10, տուն № 6,
Արտաշես Բաղդասարյանից

Աւթասան 77. Գրավոր կապ ստեղծեցեք ձեր մոտիկ քաղաքի 1⁰ դպրոցի վոլոնտ. Բ. խմբի հետ: Մի նամակ գրեցեք հետևյալ ձևով.

Թանկագիրն ընկերներ

Մենք ուզում ենք ձեզ հետ գրավոր կապ ստեղծել՝ նամակագրութուն ունենալ: Մենք հետաքրքրվում ենք, թե ինչպես եք դուք ապրում, ինչպես եք սովորում և ինչպես եք աշխատում: Յեթե համաձայն եք՝ նամակ գրեցեք, վերադառնալիս մենք մանրամասն դժբերանք ձեզ մեր աշխատանքների մասին:

Բ. խմբի դասկամի անդամներ՝

Նինել,
Ապարտակ,
Արամ:

Հունվարի 18-ին, 1928 թ.
Քանաքեռ.

Աւթասան 78. Նամակ ուղարկելու ձևը սովորելու համար եքսկուրսիա կազմակերպեցեք դեպի փոստ, ծանոթացեք նրա աշխատանքներին և ապա գրավոր պատասխանեցեք այս հարցերին:

Մեր ԳԱՂԱՔԻ ՓՈՍՏԸ

Ծրագիր

1. Ի՞նչ փողոցի վրա չե գտնվում փոստը.
2. Ի՞նչ բաժանմունքներ ունի.
3. Ի՞նչ տեսակի նամակներ են լինում.
4. Յուրաքանչյուր տեսակի նամակի համար քանի՞ կոպեկանոց նամակադրոշմ և հարկավոր.
5. Ի՞նչ են առնում հեռագրի յուրաքանչյուր բառի և «համակցալ վճարի» համար.
6. Վճրքան են վճարում ծանրոցի մի կելոյի փոխադրության համար.
7. Վճր ժամերին և դատարկվում փոստարկղը:

Աւթասան 79. Հին լրագրերից կամ որացույցի թերթիկներից հանեցեք Լենինի պատկերը, փակցրեք տետրակի մի առանձին յերեսում և տակն արտագրեցեք.

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԻԼՅԻՉ ԼԵՆԻՆ

Լենինն ամբողջ աշխարհի պրոլետարիատի
առաջնորդն է.

Լենինն ապում ե՛

Սովորի՛ր,

Ս. Շխասի՛ր

Կառուցի՛ր

Հոկտեմբերիկը միշտ պատրաստ ե կատա-
լու Լենինի ավանդները,

Ս. Շխասան 80. Բացատրեցեք պիոներների ու-
րենքները, ապա պիոներ նկարեցեք ե արտագրեցեք:

Պիոներներն Որենքներն

1. Պիոները հավատարիմ ե բանվոր դասակարգի
գործին—Լենինի ավանգարդին.

2. Պիոները կոմյերիտականի ե կոմունիստների
կրտսեր լեզրացուն ե ու ոգնականը.

3. Պիոներն ամբողջ աշխարհի պիոներների ե
բանվորների ու գյուղացիների լերեխանների ընկերն ե:

Ս. Շխասան 81. Անգիր սովորեցեք այս պիոնե-
րական լերգը ե ապա արտագրեցեք:

Պիոներներ

Ուրախ քաղերթի ուրախ յերգերով
Առաջ, ընկերներ, առաջ շարքերով:

Հանուր աշխարհում կանգնիր ալ դրոշ,
Բանվորի սերունդ, մեր գործն ե վորոշ:

Հանուր աշխարհի ընտանիքին մեր,
Բերում ենք խիզախ մեր յերգը նվեր:

ԱՐԶԵՍԱՎՈՐՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Ս. Շխասան 82. Այս հարցապուցակով ուսումնա-
սիրեցեք վորեն դարբնոց. հարցապուցակն արտագրե-
ցեք ձեր հուշատետրում:

ԴԱՐՔՆՈՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՑՈՒՑԱԿ

1. Ո՞ւմ ե պատկանում դարբնոցը.
2. Որական քանի՞ մամ են աշխատում.
3. Դարբնի մոտ քանի՞ հոգի լին աշխատում ե
վորքան աշխատավարձ են ստանում.
4. Ի՞նչ գործիքներ են գործածում դարբնոցում:
5. Ի՞նչպես են պալտ, մեխ ե ուրազ պատրաս-
տում.
6. Որական քանի՞ պալտ, կացին, ուրազ ե այլ
գործիքներ են պատրաստում.
7. Վորքան արժե մի կացինը, ուրազը ե այլն:

Ս. Շխասան 83. Նկարեցեք դարբնոց ե ապա այս
ձևով գրեցեք այն բոլոր առարկաների անունները,
վոր տեսել եք դարբնոցում:

Դարբնի գոր- ծիքները	Նյութերը	Պատրաստած իրերը

Տեղեկանք. փութս, լերկաթ, զնդան, պողպատ, կռան, ածուխ, ունելիք, քարածուխ, կացին, ուրազ, պալտ, մեխ, հնոց, գլուղատնտեսական գործիքների մասեր, մուրճ:

Ա. խաւասանք 84. Նկարեցեք, թե ինչպիսի գարբինը սալի վրա յերկաթ ե ծեծում ե ապա նկարի տակ արտագրեցեք:

ԴԱՐՔԻՆ

Գողնոցը հագին,	Յերկաթ ե ծեծում
Մուրճը իր ձեռքին,	Մուրճով ահագին,
Դեմքը խոժոռած՝	Բրտինք ե թափում
Դարբինն ե կանգնած:	Սալի առաջին:

Յերկաթն ե հանում
Այրոյ հնոցից,
Խոփ, մանգալ շինում
Կարմրած յերկաթից:

Ա. խաւասանք 85. Բացատրեցեք հետևյալ առածների միտքը ե ապա արտագրեցեք:

ԱՌԱՄՆԵՐ

1

Յերկաթը տաք-տաք կծեծեն, լերիխուն փոքրուց կկրթեն:

2

Յերկաթ ծամելու համար պողպատե ատամներ են պետք:

3

Դարբնի տանը խաչերկաթ չես գտնի, բրուտի տանը՝ կուժ:

Ա. խաւասանք 86. Եքսկուրսիա գնացեք հյուանոց, դարբնոցի նման ուսումնասիրեցեք ե ապա գրավոր նկարագրեցեք հետևյալ ծրագրով:

ՄԵՐ ԵՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆ ԴԵՊՈԶԻՏՈՅ

(Շաբաղուքյան ծրագիր)

1. Ո՞ւմ ե պատկանում արհեստանոցը.
2. Քանի՞ հոգի յեն աշխատում արհեստանոցում.
3. Քանի՞ ժամ են աշխատում
4. Ինչպիսի՞ շենք ե (լուսավոր, տաք չոր).
5. Ինչպիսի՞ սարքավորում ունի արհեստանոցը (մեքենաներ, գազգլաններ, գործիքներ).
6. Ի՞նչ են պատրաստում արհեստանոցում:

Տեղեկանք. Պտուտակ, դուր, դակու, սղոց, ուրազ, սեղան, աթոռ, պահարան, կտրիլ, տաշել, կպցրենի, սղոցիլ, սոսնձիլ, մուրճ:

Ա. խաւասանք 87. Այս հարցերով ուսումնասիրեցեք, կոշկակարանոցը ե ապա շաբաղրություն գրեցեք կոշկակարի մասին:

ԿՈՇԿԱԿԱՐԱՆՈՅՈՒՄ

(Շաբաղուքյան ծրագիր)

1. Կոշկակարը մենակ ե աշխատում, թե՞ ընկերով ե.

2. Նո՞ր կոշիկ և կարու՞մ, թե՞ ավելի շատ գրադ-ված և կարկատելով:

3. Ի՞նչ պիտի նշու՞թ և գործածու՞մ իր աշխատանք-ների համար:

4. Ի՞նչ կենդանիների կաշի չե գործածու՞մ:

5. Ի՞նչ գործիքներ և գործածու՞մ:

6. Ի՞նչ արժե մի կոշկի անարանքը, նրա կարելու աշխատավարձը և վաճառման գինը:

ԱՇխատանք 88. Երսկուրսիա կաղմակերպեցե՞ք դեպի դերձականոց. նախորդ աշխատանքներից ոգտը-վելով՝ ինքներդ կաղմեցե՞ք ուսումնական թղթի հար-ցացուցակ:

ԴԵՐՁԱԿԱՆՈՅՈՒՄ

(Ծրագիր)

1.

2.

3.

Տեղեկանք. Մկրատ, ասեղ, թել, սեղան, կարի մեքենա, մանեֆեթ, արդուկ, շապիկ, վարտիք, վերար-կու, պինջակ, ժիլետ, շալվար, մասնավոր, արտել, աշխատավարձ, «սանտիմետր»:

Աշխատանք 89. Գրեցե՞ք միայն պատասխանները.

ԹԻԹԵՂԱԳՈՐԾԸ, ԱՊԱԿԵԳՈՐԾԸ, ԿԼԵԿԶԻՆ ՅԵՎ
ՓԱԿԱՆԱԳՈՐԾԸ

Դուք կորցրել եք կողպեքի բանալին. ուզում եք ամփրիկ նորը. ո՞ւմ մոտ պիտի գնաք:

Ինքնուրույն գրել եք առանց ջրի և նրա խողո-վակն ընկել և. ո՞ւմ պիտի տանեք նորոգելու:

Անզգուշությամբ ջարդել եք լուսամուտի ապա-կին. ո՞ւմ պետք և կանչեք նոր ապակի գցելու համար:

Լվացարանի և դուլի տակն ուզում եք փոխել. ո՞ւմ պիտի դիմեք:

Աշխատանք 90. Լրիվ պատասխաններ գրեցե՞ք՝ առանց հարցերն արտագրելու:

ՄԱՐԴԻԿ ԻՆՉՈՎ ԵՆ ՊԱՐԱՊՈՒՄ

Ո՞վ և գիրք վաճառում.

Ո՞վ և հաց թխում.

Ո՞վ և քար տաշում.

Ո՞վ և գինի վաճառում.

Ո՞վ և թիթեղի գործով

պարապում.

Ո՞վ և անասուններ պա-հում.

Ո՞վ և պղնձի հետ գործ ունենում.

Ո՞վ և կոշիկ կարում.

Ո՞վ և լրագիր վաճառում.

Ո՞վ և ջուր կրում.

Որի՞նակ. Դրա վաճառն և գիրք վաճառում.

Հացթուխն և

.

Աշխատանք 91. Նախ արտագրեցե՞ք պատասխան-ները, ապա լուրաքանչուր պատասխանի համար մի քանի հարց մտածեցե՞ք և հետո գրեցե՞ք:

ՀԱՐՑԵՐ

Ուրիճակ

Ո՞վ և պղնձից կաթսա
շինում.

Պղնձագործը ի՞նչից և
կաթսա շինում.

Պղնձագործը պղնձից
ի՞նչ և շինում:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Պղնձագործը պղնձից
կաթսա չե շինում.

Կոշկակարը կաշվից կո-
շիկ և կարում.

Պաշտառն չերկաթից
պաշտ և շինում.

Հացթուխն ալյուրից հաց
և թխում.

Հյուսնը փայտից պա-
հարան և շինում:

Ա. խառնակ 92. Գրավոր պատասխանեցե՛ք հե-
տևյալ հարցերին.

ԱՆԿԵՏԱ

1. Ձեր գյուղի բնակիչների գլխավոր զբաղմունքն
ինչ և.
2. Ել ինչո՞վ են զբաղվում գյուղում.
3. Ի՞նչ արհեստանոցներ կան.
4. Ի՞նչ վարպետներ կան.
5. Ձեր ընտանիքում ո՞վ գիտե փորեք արհեստ.
6. Ո՞ւմ ընտանիքում կողմնակի աշխատանքնե-
րով են պարագում և ինչո՞ւ:

Ա. խառնակ 93. Այս ձևով կոլլեկտիվ պատմվածք
հորինեցե՛ք, զրի առե՛ք զբաղախտակին և ապա գի-
տողական թեղադրություններ դարձրե՛ք.

ԴԵՊԻ ՔԱՂԱՔ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

Գյուղացիներից շատերը, տանն աշխատել չկա-
րողանալով, գնում են քաղաք տախտակաքարշուծյամբ,
անվակապությամբ և այլ աշխատանքներով զբաղվելու
կամ մշակութուն անելու:

Վճանք ել տանում են իրենց չերեխաներին և
արհեստավորներին մոտ աշկերտ տալիս:

Ա. խառնակ 94. Երևույթաբան կաղմակերպեցե՛ք
դեպի գյուղատնտեսություն և աշխատե՛ք ժամկետացե՛ք փոխա-
դարձ ուղևորության կոմիտեյի գործունեությունը և ապա
շարադրություն գրեցե՛ք՝ հետևյալ վերնագրով:

ՀԱՍՍՐԱԿԱԿԱՆ ԻՆՉ ՈՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ Ե ՀԱՍՑՆՈՒՄ
ՓՈԽՈՐԿՈՄԸ

1. Ջրավոր գյուղացիներին.
2. Հաշմանդամներին.
3. Կարմիր բանակայիններին ընտանիքներին.
4. Վորք չերեխաներին:

Բառեր շարադրության համար. Ոգնել, նպաստ,
սերմացու, թողակ, մանկատուն տեղավորել, վարն անել:

ԸՆՏԱՆԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

Ա. խառնակ 95. Կովի մասին շարադրություն
գրեցե՛ք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ԿՈՎԸ

(Շարադրության ծրագիր)

1. Ձեր կովին ի՞նչ անուն և՛ք տալիս.

2. Քանի՞ տարեկան ե.
3. Ի՞նչով եք կերակրում.
4. Որական քանի՞ անգամ եք կերակրում ե չէ՞րբ.
5. Ի՞նչպիսի ատամներ ունի կովը.
6. Ի՞նչպիսի լեզու ունի:
7. Որական վճրքան կաթ ե տալիս:

Ա. խասանք 96. Վոչխարի մասին շարադրություն գրեցեք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ՎՈՉԽԱՐԸ

(Շարադրության ծրագիր)

1. Ի՞նչով եք կերակրում վոչխարին ե որական քանի՞ անգամ.
2. Քանի՞ որը մի անգամ եք մաքրում ախոռը.
3. Տարեկան քանի՞ անգամ եք խուզում.
4. Վճրքան բուրդ ե տալիս.
5. Ի՞նչ եք անում կաթը:

Ա. խասանք 97. Այծի մասին շարադրություն գրեցեք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ԱՅԾԸ

(Շարադրության ծրագիր)

1. Ձեր այծը յեղջուրների ունի՞. ի՞նչով ե տարբերվում կովի յեղջուրներից.
2. Ի՞նչ ձայն ե հանում.
3. Ի՞նչով եք կերակրում.
4. Որական վճրքան կաթ ե տալիս.

5. Ո՞ւմ կաթը քաղցր ե.
6. Յէ՞րբ խողեցին ձեր այծը.
7. Ինչի՞ համար ե գործածվում այծի մաղը:

Ա. խասանք 98. Շան մասին շարադրություն գրեցեք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ՇՈՒՆԸ

(Շարադրության ծրագիր)

1. Ի՞նչ անուն են տալիս ձեր շանը.
2. Ի՞նչ ե անում ձեր շունը (տոհմն ե պահպանում, վորսի՞ չե գնում, թե՞ հոտն ե պահպանում):
3. Ամենից շատ ի՞նչ ե սիրում ուտել.
4. Ի՞նչպիսի մաղ ունի ե ի՞նչ գույնի.
5. Ինչպիսի՞ ականջներ ունի:

Ա. խասանք 99. Նկարեցեք հանելուկի լուծումը ե ապա արտագրեցեք.

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Մարդու, հոտի ե զուան
Պահապանն եմ աննման.
Յեւ մշակ եմ, ե վորսկան,
Ամեն գործի պետքական:

Ա. խասանք 100. Ձեր կառվի մասին շարադրություն գրեցեք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ԿԱՏՈՒՆ

(Շարադրության ծրագիր)

1. Ի՞նչ անուն եք տալիս ձեր կառվին.

ՀԱՐՑԵՐ

Ուրիշակ

Ո՞վ և պղնձից կաթսա
շինում.

Պղնձագործը ի՞նչից և
կաթսա շինում.

Պղնձագործը պղնձից
ի՞նչ և շինում:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Պղնձագործը պղնձից
կաթսա չե շինում.

Կողակարը կաշվից կո-
շիկ և կարում.

Պալատոն չերկաթից
պալտ և շինում.

Հացթուխն ալյուրից հաց
և թխում.

Հյուսնը փայտից պա-
հարան և շինում:

Ա. խառնակ 92. Գրավոր պատասխանեցե՛ք հե-
տևյալ հարցերին.

ԱՆԿԵՏԱ

1. Ձեր պլուգի բնակիչների գլխավոր զբաղմունքն
ինչ և.

2. Ել ինչո՞վ են զբաղվում գյուղում.

3. Ի՞նչ արհեստանոցներ կան.

4. Ի՞նչ վարպետներ կան.

5. Ձեր ընտանիքում ո՞վ գիտե լուրեն արհեստ.

6. Ո՞ւմ ընտանիքում կողմնակի աշխատանքնե-
րով են պարապում և ինչո՞ւ:

Ա. խառնակ 93. Այս ձևով կոլեկտիվ պատմվածք
հորինեցե՛ք, գրի առե՛ք զբաղատակին և ապա դի-
տողական թերադրություններ դարձրե՛ք.

ԴԵՊԻ ՔԱՂԱՔ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

Դյուղացիներից շատերը, տանն աշխատել չկա-
րողանալով, գնում են քաղաք տախտակաքաղաքում,
անվախադուրսում և այլ աշխատանքներով զբաղվելու
կամ ժաղկություն անելու:

Վրձանք ել տանում են իրենց չերեխաներին և
արհեստավորները մոտ աշկերտ առնում:

Ա. խառնակ 94. Երևույթիս կազմակերպեցե՛ք
գետի գյուղխորհուրդ և աշխատե՛լ ծանոթացե՛ք փոխ-
գարձ ոգնություն կոմիտեի ղործունեություն և ապա
շարադրություն զրեցե՛ք՝ հետևյալ վերնագրով:

ՀԱՍՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԻՆՁ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ Ե ՀԱՍՑՆՈՒՄ
ՓՈԽՈԳԿՈՄԸ

1. Ձբավոր գյուղացիներին.

2. Հաշմանդամներին.

3. Կարմիր բանակայիներին ընտանիքներին.

4. Վորք չերեխաներին:

Բառեր շարադրության համար. Ոգնել, նպաստ,
սերմացու, թողակ, մանկատուն տեղավորել, վարն անել:

ԸՆՏԱՆԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

Ա. խառնակ 95. Կովի մասին շարադրություն
զրեցե՛ք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ԿՈՎԸ

(Շարադրության ծրագիր)

1. Ձեր կովին ի՞նչ անուն եք տալիս.

2. Ամենից շատ ի՞նչ է սիրում.
3. Ի՞նչպիսի ատամներ ունի.
4. Ի՞նչպիսի թաթեր ունի.
5. Ի՞նչով է տարբերվում կառվի աչքերը մարդու աչքերից.
6. Յէրբ և ի՞նչպես է լվացվում:

ԱՇխատագր 101. Նկարեցեք հանելուկի լուծումը և ապա արտագրեցեք:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Սիրելին եմ ամեն տան,
Մանուկներին՝ բարեկամ.
Մուշտակս տաք ու քնքուշ,
Միկիկներին՝ աչքի փուշ:

ԱՇխատագր 102. Հետևյալ առածների միաքը բացատրեցեք և ապա արտագրեցեք՝ նախապես առածները մեկ-մեկ ջնջելով.

ԱՌԱՅՆԵՐ

1. Եղբ բռնի տակ չի դուռ.
2. Կատուն իր փորի համար մուկ կրոնի:
3. Զին ու ջորին կովեցին,
Եղին մեջտեղ ճղմեցին:
4. Ուղտը վորքան էլ սատկի,
Կաշին մի իշարու կլինի:
5. Քիչ բարձիր, շուտ դարձիր:

ԱՇխատագր 103. «Ընտանի կենդանիների ոգու-տը» թեմայով կողեկավարվող պատմվածք հորինեցեք և ապա գրատախտակին գրի առնելուց հետո՝ դրեցեք ձեր տետրներում.

ԸՆՏԱՆԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՈԳՈՒՏԸ

Բառեր շարագրությամբ համար. Բուրդ, մաղ, ճարպ, կաթ, միս, բոնեկ, մուկ, քաշել, սալ, կառք, կաշի, տուն, պահպանել, յուղ, պանիր, պատրաստել:

ԱՇխատագր 104—105. Անասունների արդյունքները՝ կաշին, ճարպը, բուրդը, մաղը և այլն մշակում են քաղաքի կաշվի, ոճառի, մանվածքային և խոզանակի գործարաններում՝ գյուղացին արտադրում է հում նյութ, իսկ բանվորը մշակում է այդ հում նյութը. գյուղը և քաղաքը կապված են վոչ միայն ապրանքափոխանակությամբ, այլ նաև արդյունաբերական կապով: Յեթե ձեր քաղաքում վերոհիշյալ գործարաններից կան, ապա աշակերտների հետ միասին եքսկուրսիայի ծրագիր և հարցացուցակ մշակեցեք, դրանով եքսկուրսիա գնացեք և հետո դասարանում այդ ծրագրերով և տրված բառերով շարադրություններ դրեցեք կաշվի, ոճառի, մանվածքային գործարանների աշխատանքների մասին:

ԱՇխատագր 106. Լրացրեք.

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՉՍՅՆԵՐԸ

Զին	Շները
Կովերը	Կատուն
Վոչխարը	Եղբ
Այծերը	Խոզերը

Տեղեկանք. Խորդում ե, խորդում են, հաչում են, հաչում ե, մլավում ե, մլավում են, զոռում ե, զոռում են, խրխնջում ե, խրխնջում են, բառաչում ե, բառաչում են, մըկըկում ե, մըկըկում են, մալում ե, մալում են:

ԸՆՏԱՆԻ ՅԵՎ ՎԱՅՐԵՆԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

Աւթաւսանք 107. Նկարեցեք հանելուկի լուծումը և ապա արտագրեցեք.

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Կենդանի լեմ վալրենի,
Բնքուշ ու թարմ մորթ ունեմ.
Ինքս՝ ագահ, խորամանկ,
Բունս ունի հաղար ծակ:

Աւթաւսանք 108. Հետևյալ բառերին ավելացրեք իկ կամ ուկ և ապա արտագրեցեք.

Հորթ	Շուն	Արջ
Գառ	Խոզ	Արծիւ
Ուլ	Այծ	Գալ

Աւթաւսանք 109. Ի՞նչ հատկութիւններ կարող եք տալ հետևյալ կենդանիներին. գրեցեք կենդանիների անուններն իրենց համապատասխան հատկութիւններով.

. հշ	 հապաստակ
. խող	 մըջուն
. շուն	 կրիա . . .
. կատու	 աղափի
. դալ	 վոչխար
. աղվես	 այծ

Տեղեկանք Պնդերես, հաստափոր, շատակեր, հաչան, վաղան, կծան, գող, մլավան, ճանկան, համառ, խորամանկ, վախկոտ, խելոք, աշխատասեր, դանդաղաչարժ, հիմար, հավատարիմ, ագահ, միամիտ, ճոտիկ:

ԳԱՐՆԱՆ ՍԿԻԶԲԸ ՅԵՎ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ

ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐՔՆԱՆԱԸ

Աւթաւսանք 110. Նկարեցեք հանելուկի լուծումը և ապա արտագրեցեք.

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Ձմեռը փոփում ե, դարնանն՝ արտասփում.
Ամառը՝ մեռնում, աշնանը կենդանանում:

Աւթաւսանք 111. Նկարեցեք ձնծաղիկ և ապա արտագրեցեք՝ վանկերի բաժանած:

ՋՆԾԱՂԻԿ

Սառը ձյունի
Սառը գրկում
Մի ծաղիկ և
Ծլում, ծաղկում.
Թերը՝ քնքուշ,
Թերը՝ սպիտակ,
Աչիկները՝
Բաց կապուտակ:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՅԵ 112. Այս ձևով ձեր գարնանային
աշխատանքների ծրագիրը կազմեցեք և գրի առեք:

ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Մենք պետք է դիտենք և գրի առնենք՝
Ի՞նչպես և արելը տաքացնում և վճարան և մը-
նում չերկնքում.
Ի՞նչպես և ձյունը հալչում.
Ի՞նչպես և գետը հորդանում.
Ի՞նչպես են ծառերի վրա բողբոջները բացվում,
տերևները չերկում.
Ի՞նչպես են թռչունները վերադառնում և ի՞նչ-
պես են բուն հյուսում.
Ի՞նչպես են միջատները չերկում.
Ի՞նչպես են ծաղկում ծաղկախոսքները և կանաչում
արոտները.
Ի՞նչպես են աշխատում դաշտում, այգում, բան-
ջարանոցում.
Պիտի պատրաստվենք Մայիսի 1-ի տոնին:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՅԵ 113. Նկարեցեք հանելուկի լուծումը
և ապա արտագրեցեք.

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Որան-որան շուռ և գալիս,
Վոտներ չունի՝ ման և գալիս,
Բերան չունի՝ կուլ և տալիս:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՅԵ 114. Այս ձևով գրեցեք ձեր բնու-
թյան դիտողությունները:

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Մարտի 15-ին.

Որ որի վրա ողջ տաքանում է՝ Աղափները,
պտույտ գործելով, ամբողջ որը զուգորդում են կը-
տուրների վրա: Ահա ուռենին զուգվել է, բաց և ա-
րել իր սպիտակ բողբոջները: Յերեխաները դուրս են
թափվել խրճիթներից և տաքանում են արևի շողերի
տակ:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՅԵ 115. Նկարեցեք հանելուկի լուծումը
և ապա արտագրեցեք.

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Աչքեր ունի՝ վոտքեր չունի.
Գլուխ ունի՝ ձեռքեր չունի.
Հավկիթ ունի՝ փետուր չունի.
Շորեր ունի, վոր կար չունի:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՅԵ 116. Այս ձևով գրեցեք ձեր բնու-
թյան օրագիրը.

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Մարտի 18-ին.

Գետակի սառույցն արդեն ճեղք տվեց: Գետակը քչքչում է: Բարակ անձրև է մաղում: Դաշտում կանաչ չի բաց:

ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Ա. խառնակ 117. Այս ձևով կազմեցեք թռչունների վերադարձը գիտելու ծրագիրը և գրի առեք.

ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ ԴԻՏԵԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐ

1. Յերբ են սկսում չերևալ չվող թռչունները.
2. Ամենից առաջ վճիռ թռչունն է գալիս.
3. Ամենից ուշ վճիռ թռչունն է գալիս.
4. Ի՞նչ ձևով են թռչում.

5. Մի չերամի մեջ մոտավորապես քանի՞ թռչուն է լինում:

Ա. խառնակ 118. Նկարեցեք արագիլ և ապա արտադրեցեք՝ վանկերի բաժանած.

ԱՐԱԳԻԼ

Արագիլ, բարով յեկար,
 Դճւ, արագիլ, բարով յեկար,
 Մեկ գարնան նըշան բերիլ,
 Դու մեր սըրտեր զբվարթ արիլ:
 Արագիլ, մեր տանն իջիլ,
 Դճւ, արագիլ, մեր տանն իջիլ,
 Մեր ծառին բունըդ շինիլ,
 Բո սիրունիկ ձագեր հանիլ:

Ա. խառնակ 119. Լրացրեք.

Ի՞նչ ԹՈՉՈՒՆՆԵՐ ԵՆ ԼԻՆՈՒՄ

Չմռանը մեկ մոտ մնացող թռչուններն են՝
 Հատիկակեր թռչուններ են՝
 Միջատակեր թռչուններ են՝
 Լողացող թռչուններ են՝
 Ճահճային թռչուններ են՝
 Գիշատիչ թռչուններ են՝
 Յերգող թռչուններ են՝

Տեղեկագն. Բազե, ուրուր, արծիվ, սոխակ, ծիտ, աղալ, արագիլ, ծիծեռնակ, սարյակ, կաշաղակ, հալ, սաղ, բաղ, հնդուհավ, կարապ, ճալ, ձկնկուլ, հոպոպ, կկու, զեղձանիկ:

Ա. խառնակ 120. Եքսկուրսիա գնացեք դեպի ջերմոց և ապա դասարանում շարադրություն գրեցեք ջերմոցի մասին հետևյալ ծրագրով.

ԵՔՍԿՈՒՐՍԻԱ ԴԵՊԻ ՉԵՐՄՈՑ

(Շարադրության ծրագիր)

1. Ինչի՞ համար են ջերմոց պատրաստում.
2. Ինչպիսի՞ տեղ են շինում ջերմոցը.
3. Ի՞նչ ջերմություն է տաքացնում ջերմոցը.
4. Ինչ՞ով ջերմոցի հատակին փեշին են փռում.
5. Ինչ՞ով ջերմոցը ծածկված է շրջանակներով.
6. Վճիռ կողմն են թեքված ջերմոցի շրջանակները.
7. Յերբ են ծածկում ջերմոցի շրջանակները.
8. Ի՞նչ բույսեր են շիթիլ անում:

ԳՅՈՒՂԱՑՈՒ ՆՎԻԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՎԱՐ ՈՒ ՑԱՆՔՍԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. խաւսագ 121. Այս ձեով յուրաքանչյուրդ գրեցեք ձեր ընտանիքի աշխատանքների մասին. ինքներդ վերջակեա զրեք և վերջակեա ից հետո մեծատառով սկսեցեք.

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՑ

Մարտի 31-ին.

Յերեկ հայրս ջերմոցում եր աշխատում
լեղբայրս սայլով աղբ եր կրում դաշտը
մայրս ծառերն եր մաքրում
մենք ամենքս զբաղված էինք
աշխատանքով

Ա. խաւսագ 122. Արտագրեցեք հարցերը և ապա գրեցեք պատասխանները. Պատասխանների խոսքերն ինչով են տարբերվում հարցական խոսքերից.

ԳԱՐՆԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

ՀԱՐՅԵՐ

Ձյունը հալվել է.
Դուրսը տաք է
Ծառերը պտկվել են.
Դաշտերը կանաչել են.
Բանջարանոցը փորձւած են.
Թռչունները վերադարձել են.

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

.
.
.
.
.
.

Ա. խաւսագ 123. Մի մեծ թղթի վրա գեղեցիկ տրտագրեցեք և տանը պատին փակցրեք:

Ս Ա Ր Յ Ա Կ Ը

մաքրում և գյուղացու արտն ու ալգին
ֆրասակար վորգերից,
խղունջներից,
մորեխից,
թրթուռից:

Մարչակը գյուղացու անվարձ ու հավատարիմ մշակն է:

Պաշտպանեցեք սարակներին. նրբանք մեր բարեկամներն են:

Ա. խաւսագ 124. Այս ձեով գրեցեք ձեր ընտանիքի՝ դարնան աշխատանքների համար նախապատրաստվելու մասին.

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՊԱՏՐԱՍՏՎՈՒՄ ՎԱՐ ՈՒ ՑԱՆՔՍԻ
ՀԱՄԱՐ

Ապրիլի սկզբներին ցորենը հանում ենք, նորից մի լավ մաքրում, միջի հողն ու փոշին ջրկում, արորգութանը պատրաստում, լծները, սամուրին կարգի բերում, շղթաների կոտրված ողբըր վարընին շինել տալիս, փոցի ու տափանն ուղղում, անասուններին ալելի կեր տալիս, վոր ուլժ ունենան դարնանային աշխատանքների համար:

ԱՇԽԱՏԱՑՈՒՄ 125. Մի մեծ թղթի վրա տպագիր
խոշոր տառերով գրեցեք և տանը պատին փակցրեք.

Ի՞նչ ՊԻՏԻ ԱՆԵԼ ՍԵՐՄԱՑՈՒՆ ՅԱՆԵԼՈՒՑ ԱՌԱՋ

Վատ սերմացվից լավ բերք մի սպասիր: Յանե-
լուց առաջ սերմացուն պիտի անցկացնել **ՏԵՊԱԿԻ**
մեքենայով, վոր խոշոր և լիք հատիկները ջուկեն և
մաքրվեն աղբից: Ապա անպայման պիտի փորձել սեր-
մերի ծլունակությունը: Ավելի լավ և չծլող հատիկով
տավարին կերակրել, քան իզուր տեղը հողի մեջ գցել:

ԱՇԽԱՏԱՑՈՒՄ 126. Գարնան դալու մասին շարա-
դրություն գրեցեք հետևյալ ծրագրով.

ԳԱՐՆԱՆ ԳԱԼԸ

(Շարագրության ծրագիր)

Ձմռանից հետո ի՞նչ չեղանակ և գալիս. ի՞նչ և
լինում ցերեկը, իսկ գիշերը. ի՞նչն և չերկար ժամա-
նակ մնում չերկնքում. ի՞նչպես և լինում չերկինքը.
ի՞նչպես և լինում ողը. ի՞նչ և լինում ձյունը, գետը.
ովքեր են վերադառնում տաք չերկիրներից. ի՞նչով են
ծածկվում ծառերը:

ԱՇԽԱՏԱՑՈՒՄ 127. Արտագրեցեք այս հարցաթեր-
թը և ամեն մեկից պատասխանեցեք ձեզ համար.

ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ

Քո անունը, ազգանունը և հայրանունը.

Հասցեն

Ո՞ւմ խնամքին ես գտնվում.

Վո՞րտեղ և ծառայում ես
Ծառայած հիմնարկի հասցին.

Ի՞նչպես և կոչվում ձեր գյուղին մոտիկ քաղաքը.

Ի՞նչպես և կոչվում ձեր գյուղին մոտիկ յերկաթ-
գծի կայարանը.

Վո՞ր գավառում և գտնվում ձեր գյուղը:

ԱՇԽԱՏԱՑՈՒՄ 128. Այս ձևով գրեցեք:

ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԻ

Ա. աստիճանի դպրոցի վարիչը —

Բ. աստիճանի դպրոցի վարիչը —

Լուսարժանի վարիչը —

Քաղխորհրդի նախագահը —

Պիտենբական բնակչության նախագահը —

Պիտենբական հրահանգիչը —

Մեր խմբի պիտենբաների կոլվարները —

Դպրոցական բժիշկը —

Գ. ՅԵՌԱՄՍՅԱԿ

ԳԱՐՆԱՆ ՊԱՏԿԵՐ

Ա. Շխասաճ 129. Գարնանային արձակուրդից հետո տետրակի նոր յերեսում արտագրեցեք որացույցի ապրիլի 1-ի թերթիկն ալլ ամսվա նշաններով.

Ա. Պ Ր Ի Լ

Շ Ա. Բ Ա. Թ.

Մարտն անցավ, հասավ ապրիլ
գեղեցիկ. հեռու աշխարհից յե-
կավ ծիծեռնիկ:

Ապրիլը տալիս է կապույտ
մանուշակ:

— 77 —

Ա. Շխասաճ 130. Նկարեցեք մանուշակ և ապա արտագրեցեք.

ՄԱՆՈՒՇԱԿ

Դեռ մեր և ծիծառ, դեռ մեր և սոխակ,
Գարնան կարապետ չեկավ մանուշակ,
Վոր մեր դաշտերին բերեց նոր դարուն,
Նախշուն հովերով, ծաղկով զարդարուն:

Ա. Շխասաճ 131. Շարադրություն գրեցեք դար-
նան մասին.

ԳԱՐՈՒՆԸ ՅԵԿԱՎ

Խնչպիսի դարուն չեկավ: Խնչպիսի արև և փայ-
լում: Խնչպիսի առուն և խոխոջում: Խնչպիսի խոտ
լերևաց: Խնչպիսի բողբոջներ արձակվեցին: Խնչպիսի
ծաղիկներ ծաղկեցին: Խնչպիսի թռչուններ են թռ-
չում: Նրանց լինչպիսի ձայներն են լսվում: Խնչպիսի
արոտում են կովերն արածում:

Ա. Շխասաճ 132. Այնպես փոփոխեցեք բառերը,
վոր կապակից խոսքեր ստացվեն: Ինքներդ վերնագիր
դրեք.

Տաք դարուն դալ: Յերկինքը լինել պարզ: Փայ-
լել կարմիր արշալույս: Լուսավորել տաք արև: Փչել
տաք քամի: Ծաղկել կանաչ խոտ: Ծաղկել սպիտակ,
կապույտ, դեղին ծաղիկ: Թուփը հագնել տերևներ:
Սպիտակ նստաստակը հագնել գորշ մորթ: Յերեխա-
ները անել առվակ:

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 133. Սրա նմանությամբ կազմեցեք
«Հովվի վողջույնը» և գրի առեք.

ՀՈՎՎԻ ՀՐԱԺԵՇՏԸ

Մնաք բարով, դուք, արոտներ սիրուն,
Ամառն անց կացավ, հոտն իջնում և տուն:

Մենք յետ կգանք ձեզ նորեկ գարունքին,
Յերբ դարթնեն ուրախ յերգերը կրկին,
Յերբ վոր սարերը զուքվեն կանաչով,
Յերբ վոր ջրերը վազեն կարկաչով...

Մնաք բարով, դուք, արոտներ սիրուն,
Ամառն անց կացավ, հոտն իջնում և տուն:

Ուրիմակ. «Վողջույն ձեզ, վողջույն, արոտներ
սիրուն,
Զմեռն անց կացավ. թողել ենք մեր տուն...»:

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 134. Ծիծեռնակի մասին շարադրու-
թյուն գրեցեք հետևյալ ծրագրով.

ԾԻԾԵՐՆԱԿ

(Շարադրութան ծրագիր)

Վճրակը և ծիծեռնակը բուն շինում.
Ի՞նչից և պատրաստում իր բունը.
Ի՞նչով և կերակրում իր ձագերին.
Վճրակը և նա ձմեռն անցկացնում:

Տեղեկանք. Տաք լերկերներում, միջատներով, տա-
նիքների տակ, ցեխից:

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 135. Նկարեցեք այս «փոքրիկ լերկ-
րագործին» և ապա արտագրեցեք.

ՓՈՔՐԻԿ ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾ

Յեկավ դարուն յեկան հավքեր,
Տաքացավ արև, գըլգըլան ջրեր,
Յեկան վարի-ցանքի որեր:
Կոռնկն ամոլ արեցի,
Սագերն հորիք լծեցի,
Ճնճղուկն հոտող վարձեցի,
Կաքաջը հացվոր բռնեցի,
Արա ունեցի՝ վարեցի,
Յորեն, գարի ցանցի:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԴԱՇՏՈՒՄ

ԱՇԽԱՏԱՆԳ 136. Նկարեցեք հողագործ՝ լեզներով
վար անելիս, արտագրեցեք վոտանավորը և ապա
շրջանակի մեջ առածը:

ՅԵԶԸ ԶԱՆ..

Արի գնանք, վար անենք,
Համ վար անենք, համ ցանենք.
Եսպես քրտինք թափելով
Մեր ցավերին ձար անենք:
Դու գութանը կքաշես,
Յես մաճկալը կլինեմ,
Են գլխիցը մենք եսպես,
Ընկերով ենք պահել մեզ:

Յեզան լավը լծի տակ կիմացվի:

Ա.Բ.ԽԱՏԱՆԳ 137. Տես աշխատանք 125.

Յ Ա Ն Ք Ս Ը

Լավ իմացիր ցանքսի ժամանակը, չուշացնես, ամեն որը թանգ արժե:

Այնպիսի ժամանակ ընտրիր, վոր վոչ շատ չորային լինի, վոչ ել սաստիկ քամի: Լավ կլինի՝ իրիկունը ցանես, վոր առավոտը ցողախառն տափնես:

Ա.Բ.ԽԱՏԱՆԳ 138. Լրացրեք և ապա գրեցեք.

ՆՈՐԸ ՅԵՎ ՀԻՆԸ

. վարում են 7 հեկտար, իսկ գուլթանով 1 հեկտար.

. ցանում են 5 հեկտար, իսկ ձեռքով 2 հեկտար.

. ցորենը հնձում են 40 հեկտար, իսկ գերանդիով 1 հեկտար.

. խոտը հնձում են 5 հեկտար, իսկ մանգաղով $1\frac{1}{2}$ հեկտար:

Տեղեկանք. Հնձող մեքենա, խոտհար մեքենա, շարքացան, տրակտոր:

Ա.Բ.ԽԱՏԱՆԳ 139. Հետևյալ դաշտային բույսերը դասավորեցեք, այբուբենական կարգով և ապա գրեցեք, թե ինչ բույսեր են ցանում ձեր դաշտերում— «Ինչ բույսեր են ցանում մեր դաշտերում» վերնագրով:

Ցորեն, գարի, հաճար, վարսակ, կորեկ, հնդկացորեն, յեզիպտացորեն, բամբակ, վուշ, կանեփ, ծըխախոտ:

Ա.Բ.ԽԱՏԱՆԳ 140. Արտագրեցեք այս աղյուսակը ձեր տետրերում և հացաբույսերի ու խոտերի վերաբերմամբ հավաքեցեք հետևյալ տեղեկությունները.

միող-տրոր վճռչ	
(մմզղիվտույ) մմզղևտու ոյտույ մմջց	
մսխմ ճիւմքո նզի -հուջ մմջց	
(միվնուզ ոյվծ -տստ) նզի -հուջ մմջց	
նզնի ոյխն մմջց	
նզլջ մմջց	
ոյվն -յոյտն մմջց	
միւլուց անուլն	միւլուց անուլն Ցորեն Գարի Վարսակ Առվախոտ և արվի

ԼԵՆԻՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Ա. թիւ 141. Այս պատասխանները համար հարմար հարցեր գրեցեք.

ՀԱՐՑԵՐ

ՊՍՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

1. Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը ծնվել է 1870 թ. ապրիլի 22-ին:
2. Լենինը մեռել է 1924 թ. հունվարի 21-ին:
3. Հայաստանը խորհրդայնացել է 1920 թ. նոյեմբ. 29-ին:
4. Հոկտեմբերյան հողափոխութիւնը տոնում են նոյեմբերի 7-ին:
5. 26 կոմունարների գնդակահարութեան սպո որը սեպտեմբերի 20-ն է:

Ա. թիւ 142. Այս հոգիւածից արտագրեցեք 1) մարդկանց անունները, հայրանուններն ու ազգանունները, 2) քաղաքների անունները, 3) գետերի անունները, 4) թերթերի անունները.

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԻԼՅԻՉ

Վլադիմիր Իլյիչ Լենինն ուրիշ ազգանունն էլ ուներ—Ուլյանով: Նա ծնվել է Սիմբիրսկ քաղաքում, վոր գտնվում է Վոլգա գետի ափին: Այժմ Սիմբիրսկը ի պատիւ Լենինի կոչվում է Ուլյանովսկ: Վլադիմիր Իլյիչ Ուլյանովն ուներ լերկու յիղբայր—Ալեքսանդր

և Դիմիտրի և յերեք քույր—Յելինա, Աննա, և Սաբա: Յերե նա մեծացավ, սովորում էր Կազանում և Պետերբուրգում, վոր հիմա կոչվում է Լենինգրադ: Սա մեծ քաղաք է և գտնվում է Նեվա գետի ափին. Ռուսաստանի մայրաքաղաքն էր առաջ: Հեղափոխութիւնից առաջ Լենինն ապրում էր արտասահմանում և հրատարակում էր «Իսկրա» և «Վպերյոդ» թերթերը: Հեղափոխութիւնից հետո նա ապրում էր Մոսկվայում:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑՈՒՄ

Ա. թիւ 143. Ինքներդ գրեցեք՝ առանց տեղեկանքի.

ԻՆՉ ԵՆՔ ՅԱՆԵԼ ՄԵՐ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑՈՒՄ

Ա. թիւ 144. (Կուլ. աշխ.) Գրեցեք, թե ինչպէս դուք արկղիկներում պոմիդոր, վարունգ, սոխ աճեցրիք:

Ա. թիւ 145. Նկարագրեցեք ձեր բանջարանոցը և ապա նրա մասին շարադրութիւն գրեցեք հետեւյալ ծրագրով.

ԼԵՆԻՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Ա. խառնակ 141. Այս պատասխանների համար հարմար հարցեր պրեկտ.

ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

1. 1. Վլադիմիր Իլյին Լենինը ծնվել է 1870 թ. ապրիլի 22-ին:
2. 2. Լենինը մեռել է 1924 թ. հունվարի 21-ին:
3. 3. Հայաստանը խորհրդայնահայեցի է 1920 թ. նոյեմբ. 29-ին:
4. 4. Հոկտեմբերյան հողափոխությունը տոնում են նոյեմբերի 7-ին:
5. 5. 26 կոմմունարների գնդակահարության սգո ուրբ սեպտեմբերի 20-ն է:

Ա. խառնակ 142. Այս հոդվածից արտագրեցե՛ք
1) մարդկանց անունները, հայրանուններն ու ազգանունները, 2) քաղաքների անունները, 3) գետերի անունները, 4) թերթերի անունները.

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԻԼՅԻՆ

Վլադիմիր Իլյին Լենինն ուրիշ ազգանունն էլ ուներ—Ուլյանով: Նա ծնվել է Սիմբիրսկ քաղաքում, վոր գտնվում է Վոլգա գետի ափին: Այժմ Սիմբիրսկը ի պատիվ Լենինի կոչվում է Ուլյանովսկ: Վլադիմիր Իլյին Ուլյանովն ուներ յերկու յեղբայր—Ալեքսանդր

և Դիմիտրի և յերեք քույր—Յելենա, Աննա, և Սաբա: Յերբ նա մեծացավ, սովորում էր Կազանում և Պետերբուրգում, վոր հիմա կոչվում է Լենինգրադ: Սա մեծ քաղաք է և գտնվում է Նեվա գետի ափին. Ռուսաստանի մայրաքաղաքն էր առաջ: Հեղափոխությունից առաջ Լենինն ապրում էր արտասահմանում և հրատարակում էր «Իսկրա» և «Վսեչնոգ» թերթերը: Հեղափոխությունից հետո նա ապրում էր Մոսկվայում:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑՈՒՄ

Ա. խառնակ 143. Ինքներդ գրեցե՛ք՝ առանց տեղեկանքի.

ԻՆՁ ԵՆՔ ՑԱՆԵԼ ՄԵՐ ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑՈՒՄ

Ա. խառնակ 144. (Կող. աշխ.) Գրեցե՛ք, թե ինչպես դուք արկղիկներում պոմիդոր, վարունգ, սոխ աճեցրի՛ք:

Ա. խառնակ 145. Նկարագրեցե՛ք ձեր բանջարանոցը և ապա նրա մասին շարադրություն գրեցե՛ք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ԲԱՆՁԱՐԱՆՈՅԸ

(Շարադրութիւն ծրագիր)

1. Վճրակը ե գտնվում ձեր բանջարանոցը.
2. Նրա լերկարութիւնն ու լայնութիւնը.
3. Մարգերի թիվը, նրանց լերկարութիւնն ու լայնութիւնը.
4. Յերբ և ինչպէս պարարտացրիք բանջարանոցը.
5. Ի՞նչ ցանեցիք և ի՞նչ տնկեցիք.
6. Ի՞նչ վորոշ բանջարներ չաճեցին.
7. Ի՞նչ մալխոտներ կան ձեր բանջարանոցում:

Աւելացանք 146. Այս ձևով գրեցէք.

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՅ

Ապրիլի 28-ին.

Մեր դպրոցը պատրաստվում և ծառատունկի տունին. պետք է դպրոցի առաջ մի հրապարակ ցանկապատենք և ծառեր տնկենք: Ծառերը պետք է տնկվեն ծառատունկի որը՝ մայիսի 2-ին, փորձված աչգեպանի ցուցմունքներով:

Աւելացանք 147. Մայիսի 1-ի մասին շարադրութիւն գրեցէք հետևյալ ծրագրով.

ԻՆՁՊԵՍ ԵՅԻՆ ՏՈՆՈՒՄ ՄԱՅԻՍԻ 1-Ը ԱՌԱՋ ՅԵՎ ՀԻՄԱ

(Շարադրութիւն ծրագիր)

1. Ցարական կառավարութեան ժամանակ ինչո՞ւ

բուրժուաները չէին թողնում բանվորներին ազատ տնկելու մայիսի 1-ը.

2. Բանվորները հպատակվեցին ինչո՞ւ բուրժուաների պահանջներին.

3. Վճրակը ելին հավաքվում բանվորները.

4. Ի՞նչպէս են տոնում այժմ:

Բառեր շարադրութեան համար. պահանջել, ուժ-
ժամյա բանվորական որ, անտառում, քաղաքից դուրս,
«կորչեն ցարն ու բուրժուաները», վստակեցնել, ծեծել,
առաջնորդներ, բանտարկել, աքսորել, շքերթ,
կազմակերպել, դրոշակներ, լերաժշտութիւն, լերգել,
հեղափոխական լերգեր:

Աւելացանք 148. Այսպիսի պլակատներ պատ-
րաստեցէք, տետրակի մի յերեսում խոշոր տառերով
գրեցէք և ապա արտագրեցէք քառյակը.

Մայիսի 1-ը պրոլետարիատի
պայքարի և հաղթանակի տոնն է:

Վողջնւն ամբողջ
աշխարհի աշխատա-
վորներին:

Կեցցէ պրոլետա-
րիատի միջազգային
որը:

Փառաբանեցէք մեկը Մայիսի,
Վերջն և կապանքի, տոնն աշխատանքի.
Փառաբանեցէք մեկը Մայիսի,
Տոնը գարունքի և ազատ կյանքի:

Ա. խառնակ 149. Այս ձևով նկարագրեցեք մայիսի 1-ի տոնակատարությունը.

Ի՞նչ ՊԵՍ ՄԵՆՔ ԱՆՑԿԱՅՐԻՆՔ ՄԱՅԻՍԻ 1-Ը

Մայիսի 1-ին առավոտյան մեր խմբի աշակերտները մասնակցեցին շքերթին. պիոներների, կոմկուլաների և պրոֆմիության անդամների հետ միասին գնացինք լենինյան հրապարակը, վորտեղ միտինգ կազմակերպեցին: Տոնի նշանակության մասին խոսեցին՝ Կավկովի քարտուղարը, զավգործկոմի նախագահը, լուսբաժնի քարտուղարը և ուրիշները:

Ա. խառնակ 150. Տես աշխատանք 129.

Ա. խառնակ 151. Լրացրեք.

Գեղեցիկ, անուշահոտ, կարմիր, փշոտ
Հեղուկ, հոսանուտ, թափանցիկ, անհամ
Կլոր, ամուր, սպիտակ, չերկնքից վայր
ընկնող

Ա. խառնակ 152. Գտեք այս բառերին հակառակ նշանակություն ունեցող բառեր ու գրի առեք.

ՀԱԿԱՌԱԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԲԱՌԵՐ

Յերկար—	Տխուր—
Բարձր—	Ծուլ—
Հաստ—	Հեռու—
Փոքր—	Առողջ—
Գեղեցիկ—	Թուլ—
Նեղ—	Լույս—
Արագ—	Բութ—
Մաքուր—	Հեղուկ—
Անհամ—	Վատ—

Տեղեկանք. լավ, պինդ, մութ, ուժեղ, հիվանդ, մոտիկ, աշխատասեր, ուրախ, համեղ, կեղտոտ, դանդաղ, լայն, տղի, մեծ, բարակ, ցածր, կարճ, սուր:

Ա. խառնակ 153. Կազմակերպեցեք դասարանական փոստ-արկղ: Կարճ ու պարզ գրեցեք այն բոլորի մասին, ինչ վոր պատահում և գլուղում և դպրոցում, կամ ինչ նոր բան պիտի մտցնել դպրոցում և ձգեցեք թերթիկը դասարանում կախ տված փոստ-արկղի: Փոստ-արկղը բացեք շաբաթ որերը վերջին դասին և բարձրաձայն կարդացեք:

Շինծու բաներ չգրեք, ընկերներից չգանդատվեք, վերափորական խոսքեր թույլ չտաք:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՊԱՐՏԻՉՈՒՄ ՅԵՎ ԱՅԳՈՒՄ

Ա. խաւասանք 154. Դրեցեք.

ԾԱՂԿԱՆՈՑՈՒՄ

ՀԱՐՅԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

1. Վճիռ ծաղիկներէից փունջ կկաղմես քեզ համար.	1.
2. Վճիռտեղ են աճում այդ ծաղիկները.	2.
3. Վճիռ ծաղիկներն են դեղին, կարմիր, կապույտ, սպիտակ, նարնջագույն, մանուշակագույն.	3.
4. Ի՞նչ ծաղիկներ են աճում ձեր ծաղկանոցում:	4.

Ցեղեկանք. վարդ, շուշան, հափրուկ, կակաչ, ձըն-ծաղիկ, մանուշակ, անթառամ, տերեփուկ, լերիցուկ, խոուտիկ, դանգակ, մարգարտածաղիկ, դաշտաշուշան, մեխակ, նարգիզ:

Ա. խաւասանք 155. Դիտեցեք, թե ինչպես են տընկում խնձորենիներն ու տանձենիները և ապա դրեցեք.

ՊՏՂԵՂԵՆԻ ԱՅԳՈՒՄ

Ինչ հեռավորութեան վրա լին տնկում տունկերը. Ծառը տնկելու համար ինչ խորութեան փոս են փորում.

Ծառը տնկելու համար վճրտեղից են վերցնում տունկը.

Տնկելուց առաջ հողն աղբով պարարտացնում են. Ի՞նչպես են տնկում:

Ա. խաւասանք 156. Դիտեցեք, թե ծաղկանոցում ինչ միջատներ են հաճախում ծաղիկներին և ապա պատասխանեցեք հետեւի հարցերին.

ԾԱՂԿԱՆՈՑՈՒՄ

1. Ի՞նչ միջատներ են այցելում ծաղիկներին. նկարեցեք՝ միջատները ծաղկի վրա նստած և տակը դրեցեք անունները.

2. Ինչո՞ւ համար են միջատները հաճախում.

3. Ի՞նչ ուսում են տալիս միջատները բույսերին.

4. Դիտեցեք զատիկը և դրեցեք, թե ի՞նչպես է նա բուսավորչի ուսումը:

Ա. խաւասանք 157. Լրացրեք և ապա գրեցեք լրիվ պատասխանները.

Ի՞նչ է ԱՆՈՒՄ ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԸ

Պարտիզպանը ծաղիկները,
մարգերը, ուղիները, չոր ձյուղերը:

Ո՞վ է պարտեզը պահում.

Ո՞վ է այգին պահում.

Ո՞վ է կառք քշում.

Ո՞վ է սայլ քշում.

Ո՞վ է դուռը պահում.

Ա. խաւասանք 158. Լրացրեք.

ՎՈՐՏԵՂ ԻՆՉ Ե ԱՃՈՒՄ

Այգում աճում են՝

Դաշտում աճում են՝

Բանջարանոցում աճում են՝

Պարտեզում աճում են՝

Անտառում աճում են՝

Ա. խաւասանք 159. Արտագրեցեք այս պատմվածքը, բաց թողած բառերը գրելով.

ՅԵՐԵՆԱՆԵՐԸ ՊՈՒՐԱԿՈՒՄ

(Ինչպիսի) տուփոտ երբ (Ինչպիսի) լերկնքում

չիւր յերևում վոչ մի ամալ: Ռոզան ու Ստեփանը վաղ վեր կացան և ուղևորվեցին դեպի (Խնչպիսի) պուրակը: Ինչ լմվ եր պուրակում: (Ինչպիսի) խոտը փայլփլում եր ցողի (Խնչպիսի) կաթիլներից: (Ինչ) թռչուններ յերգում են: (Ինչպիսի) շուշանները և (Խնչպիսի) մանուշակները ծաղկել էին: Յերեխաները մորի էին վորոնում: Բայց (Խնչպիսի) հատապտուղ դեռ չկար: Մորենին դեռ չեր ծաղկել:

ԹԻՉՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱԶՄԱՑՈՒՄԸ

Ա. Ե. ԽԱՏԱՆԳ 160. Նկարեցեք արտուտը բնում՝ ձագերին կեր տանելիս և տպա արտագրեցեք:

ԱՐՏՈՒՏԻ ՅԵՐԳԸ

Իմ ձագերը
Բնիդ միջին,
Ձագս ել, բունս ել՝
Ծոցիդ միջին,
Քեզ եմ գովում,
Ծաղիկ գարուն,
Այ ու ալփան
Ծաղիկ սիրուն:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՆԳ 161. Դիտեցեք վորեն ծիծեռնակի կլանքը և ապա այս ձևով կոլլեկտիվ շարադրություն գրեցեք ծիծեռնակի մասին:

ԾԻԾԵՌՆԱԿԸ

Ծիծեռնակն ամենեին չի հանգստանում. ամբողջ օրը թռչում և, ծղոտներ և հավաքում, կտուցով կավ կրում, իր համար բուն շինում: Հենց վոր բուն շինում, վերջացնում և, մեջը յերեք ձու լի ամուս, նըրանց վրա շարունակ յերեք շաբաթ պինդ նստում, փոքրիկ ձագեր հանում: Ձագերը վոր դուրս են գալիս, բերանները բաց են անում և կերակուր խնդրում:

Ծիծեռնակը թռչում և, դաշտում մթեղներ և բունում և բերում, իր ձագերին կերակրում:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՆԳ 162. Արտագրեցեք՝ թվերը տառերով գրելով:

ԹԻՉՈՒՆՆԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻ ՏԵՎՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սոխակը միջին հաշվով ապրում և 12 տարի, արծիվը՝ 30, արագիլը՝ 40, ագռավը՝ 80, բազեն՝ 100, թռթակը՝ 150 տարի:

Տեղեկանք. հարյուր հիսուն, հարյուր յերեսուն, քառասուն, տասնիկու:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՆԳ 163. Գրեցեք:

ՎՈ՛Ր ԹԻՉՈՒՆԸ ՎՈ՛Ր ՏԵՂ Ե ԱՊՐՈՒՄ

Դաշտերում ապրում են՝

Մարգագետիններում՝

Անտառներում՝

Գետերի մոտ՝

Մեր տան մոտ:

Ա. Ե. ԽԱՏԱՆԳ 164. Հավի մասին շարադրություն գրեցեք հետևյալ ծրագրով:

ՄԵՐ ՀԱՎԸ

(Շարագրության ծրագիր)

1. Ի՞նչ ընտանի թռչուններ կան.
2. Մեղնում ընտանի թռչուններից վճրն և ամենից շատ տարածված.
3. Ի՞նչ ոգուտ և տալիս հավը.
4. Ի՞նչով և տարբերվում աքլորի արտաքինը հավից.
5. Հավի վոտներն են զարգացած, թե՞ թևերը.

6. Ի՞նչով և կերակրվում հավը.

7. Ի՞նչպես և ուտում հավը:

Ա. խառնակ 165. Բացատրեցե՛ք հետևյալ առածները և ապա արտադրեցե՛ք.

ԱՌԱՅՆԵՐ

Բազի ճուտը վոր ձվից դուրս գա, դեպի ջուրը կվազի.

Հավը չերագում կուտ կտեսնի.

Անձրև որերին հավերին ջուր տվող շատ կլինի.

Հավը կածի, ուրուրը կուտի.

Ագռավի տեսած սերմը չի կանաչի.

Արծիվը ճանձ չի բռնի

Ծիան ինչ է, վոր չուղն ինչ ւրի.

Հոպոպն ինքն և հոտած, կարծում է՝ բունն և հոտած.

Թռչունը կուտով կբռնեն:

Ա. խառնակ 166. Սագի մասին շարադրություն գրեցե՛ք հետևյալ ծրագրով.

ՄԵՐ ՍԱԳԸ

(Շարադրության ծրագիր)

Ի՞նչպես և սագի մեծությունը մյուս թռչունների հետ համեմատած: Ի՞նչպես և նրա կառուցը: Ի՞նչպես և վիզը: Ի՞նչով և ծածկված սագի մարմինը: Ի՞նչ կա նրա մատների արանքում: Ի՞նչպես և նա քայլում: Ի՞նչով և կերակրվում սագը: Ի՞նչ ոգուտ և տալիսնա:

Ա. խառնակ 167. Բացատրեցե՛ք զծի ու չակերտի գործածությունն այս վոտանափորի մեջ և ապա արտադրեցե՛ք.

ԳՈՐԾՆ ՈՒ ԱԳՈԱՎԸ

Գորան ընկած ցամաք առուն,

կրկրում եր ու կրկրում:

— Քիչ կրկրուա, ալ գորտ քուր.

Աշուն կգա, ջուր կբերի.

Հուլս եր տալիս մի ծեր ագռավ:

«Ե՛, ի՞նչ անեմ, սիրտս վառավ,

Մինչև ցամաք առուն ջուր գա,

Գորտի աչքն ել հո դուրս կգա»:

Ա. խառնակ 168. Արտադրեցե՛ք չակերտներով. նախ գրեցե՛ք — խոտերն ստացին, տերևները հայտնեցին, հացարույսերն ու թփերը բացականչեցին, ծաղիկներն առացին — և ապա նրանց ասածները.

ԲՈՒՅՍՆԵՐԻ ՎԵՃԸ

— Մենք կանաչ ենք, սիրելի չենք, — ասացին խոտերը.

Մենք կանաչ ենք, դուրեկան ենք, — հայտնեցին տերևները.

— Մենք ել կանաչ ենք, մենք ել ձեզ հետ ընկեր ենք, — բացականչեցին թփերն ու հացարույսերը:

— Իսկ մենք սիրուն, պես-պես գույներ շատ ունենք, — ասացին ծաղիկները: Մեզ սիրում են մարդիկ, մեզ սիրում են թռչունները, մեզ սիրում են միջատները: Մեզ մոտ ամենքը՝ հյուր են գալիս, մեզ պահում են, խնամում են, մեզնից անուշ հոտ են անում:

ՈՐԻՃԱԿ. Սոտերն ասացին. «Մենք կանաչ ենք, սիրելի չենք»:

Ա. խառնակ 169. Ամռան մասին շարադրություն գրեցե՛ք այս ծրագրով.

ԱՄՌԱՆԸ

(Շարագրության ծրագիր)

Ի՞նչ յեղանակ ե գալիս դարնանից հետո Արեւ
լերկաւ ե մնում լերկնքում ե ի՞նչպես ե տաքացնում:
Ի՞նչպես են լինում գիշերներն ու ցերեկները: Ծառերի
ու թփերի վրա ծաղիկներից հետո ի՞նչեր են լերկում:
Ի՞նչ են անում մարդիկ մարգագետիններում: Հետո
ի՞նչ են անում դաշտերում: Յերեխաներն ի՞նչ են հա-
վաքում անտառներում: Յերեխաները վաճառեղ են լո-
ղանում ե ձուկ բռնում:

Աւելացում 170. Այս խոսքերը գրեցե՛ք՝ բացառ-
րական բառերով լրացնելուց հետո.

ԱՄՌԱՆ ԱՌԱՎՈՏԸ

(Ի՞նչպիսի) առավոտ ե: Արեւ (ի՞նչպես) լուսա-
վորում ե: (Վաճառեղ) ծաղիկ ե (ի՞նչպիսի) ծաղիկներ:
(Ի՞նչպիսի) թռչուններն են թռչում (սւր, ինչո՞ւ): Տը-
ղաները (ի՞նչերով) գնում են (սւր, ինչ բերելու):
Դուղագայիները (վաճառեղ, ինչո՞ւ) հնձում են (ի՞նչ):

Աւելացում 171. Նկարեցե՛ք հանելուկի լուծումը
ե ապա արտագրեցե՛ք՝ վանկերի բաժանված.

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ

Յեւ ծուռ ու մուռ եմ,

Բալց սքրած թուր եմ.

Դաստակըս կարճ ե,

Մի բջուռն խարջ ե.

Քաջերի քաջն եմ,

Դործվորիս աջն եմ.

Արտերի մահն եմ,

Դուղագայու շահն եմ.

Ով ինձ հանաչի՛

Կլանքը կանաչի.

Թե գըտնե՛ք՝ ո՞վ եմ,

Ձեզ միշտ կըգտվեմ:

Աւելացում 172. Այս ձեռք գրեցե՛ք ձեր ամառվա
աշխատանքների ծրագրի մասին.

ՄԵՐ ՈՐԱԳՐԻՅ

Մայիսի 31-ին.

Մեր դասարանական ժողովում կազմեցինք ամա-
ռային աշխատանքների մեր ծրագիրը. մենք վարդեցինք՝

1. Ի՞նչպես պիտի շարունակենք մեր գիտողու-
թյունները դաշտում, ալպում, պարտեզում ե բանջա-
րանոցում.

2. Ի՞նչպես պիտի պահենք գյուղատնտեսական
աշխատանքների որոցույցը.

3. Յերր ե վորտեղ պիտի հավաքվենք ընդհա-
նուր խաղեր կազմակերպելու, զրոսանքներ ե եքսկուր-
սիաներ կառարելու համար.

4. Ի՞նչպես պիտի շարունակենք գալոցական հո-
գամասի բույսերի խնամքը:

5. Ի՞նչպես պիտի ընթերցանության գրքեր ստա-
նանք ե վորքան ժամանակ պիտի հատկացնենք գըր-
քերի ընթերցանության:

ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

Աշխ. 12—գիրք, աշխ. 19—աշխատանք, աշխ.
44—մեղր, աշխ. 51—գնացք, աշխ. 59—ծուխ և մո-
խիր, փայտ և ծուխ, լամպ, նույնը՝ պատրուկ, աշխ.
61—գուլպայի ճաղիր, աշխ. 68—տարի, աշխ. 98—
շուն, աշխ. 100—կատու, աշխ. 107—աղվես, աշխ. 110
—ձյուն, աշխ. 113—գետ, աշխ. 115—ոճ, աշխ. 151—
վարդ, ջուր, կարկուտ, աշխ. 171—մանգաղ:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0216375

ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ ՆՈՒՅՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻ

Կենդանի հաշիվ հջ 148 դ. 1 ո. — 4.

Մաթեմատիկայի աշխատանքի

գիրք հջ 142 դ. — 80 4.

Կենդանի աշխատանք, մաս Ա. . . դ. — 25 4.

Դիմել Պետհրատի բաժանմունքներին և
զրախանութներին: